

Upravitelstvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3.
Telefon št. 11-22, 11-23, 11-24
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3.
Telefon št. 11-25, 11-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Cor. Post. No 11-111
IZJAVLJENO ZASTOPSTVO za oglaševanje
Italije to izdajatelstvo ima
Omne Publicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mala mesečno Lit. 18,-
za inozemstvo pa Lit. 22,80
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica 3., telefon
št. 11-22, 11-23, 11-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

V Egiptu topniški boji

Osem angleških letal sestreljenih — Potopitev 5000-tonske sovražne trgovske ladje

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 10. julija naslednje 773. vojno poročilo:

Na egiptskem bojišču dvoboji topništva. Zabeležiti je vpad lahkih oklopnih vozil v naše zaledje. Nekaj tovornih vozil je bilo uničenih ali onespobnih, druga pa so naša letala obstreljevala s strojnimi in jih zažgala.

Italijanski in nemški lovci so sestrelili 2 britanski letali v Afriki, 6 pa na Malti, kjer je bilo letališče pri Mikabi ponovno bombardirano.

Eno naše letalo se ni vrnilo. Vzhodnem Sredozemlju je naše torpedno letalo napadlo in potopilo sovražno 5000-tonsko trgovsko ladjo v zavarovanem konvoju, ki je vozila tanke in motorna vozila.

Napadi na Malto

Berlin, 10. jul. d. S pristojne nemške vojaške strani je bilo objavljeno, da je nemško letalstvo v sredo zopet hudo bombardiralo britansko letališče Luka na otoku Malti. Nemški bombniki so napad izvršili po več zaporednih skupinah. Druga nemška letala so izvedla uspešne oborožene izvidniške operacije in napadala britanske mornariške enote v vodstvu okrog otoka. Sov-

ražnikova protiletalska obramba je bila samo lahkega značaja. Nemška lovka letala so v okviru teh operacij sestrelila sovražnikovo letalo tipa Spitfire.

Izgube v juniju

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil objavlja: Izgube v mesecu juniju in one, ki niso bile vključene v prejšnje sezname, a so se o njih do 30. junija t.l. prejeli predpisani dokumenti, so naslednje:

vojstva in prostovoljna milica v severni Afriki: padlih 849, ranjenih 1399, pogrešanih 868.

Rusija (9. seznam): padlih 60, ranjenih 168,

balkansko področje: padlih 466, ranjenih 496,

mornarica: padlih 30, ranjenih 245, pogrešanih 825,

letalstvo: padlih 35, ranjenih 70, pogrešanih 178.

K temu seznamu je treba pripomniti, da so bili seznam padlih objavljeni v posebnem današnjem dodatku lista »Le Forze Armate«, seznam za balkansko področje pa vsebuje tudi 25 imen »Galilee«, ki niso bila objavljena v mesecu aprilu.

Vsem slavnim borcem in njihovim družinam izkazuje demovina svojo globoko in večno hvaležnost.

UMIK SOVJETSKIH ČET OB DONU

Odbiti sovjetski protinapadi severozapadno od Voroneža in severno od Orla — 390 sovjetskih tankov in 78 letal uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V južnem odseku vzhodne fronte nadaljujejo nemške in zavezniške čete na široki fronti zasledovanje umikajočega se sovražnika. Krajevni odpor sovražnika je bil zlomljen. Od tankov podpirani protinapadi sovražnika severozapadno od Voroneža so bili zavrnjeni z velikimi izgubami. Močni letalski oddelki podpirajo obrambo proti tem protinapadom in obstreljujejo z velikim uspehom kolone umikajočega se sovražnika, ki se zbirajo na posameznih razdrih tih prehodih.

Severno in severozapadno od Orla je ponovil sovražnik svoje napade z močnimi silami, ki pa so bili zavrnjeni v hudih borbah. Poedini predori sovražnika so bili presekani in protinapadi ustavljeni. Število v uspešnem sodelovanju vojske in letalstva uničenih tankov se je povečalo na 390.

V zaledju južnozaprado od Rževa so se izjavili polkusi prodora obkoljenih sovražnikovih skupin.

Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 78 sovražnikovih letal. Pet lastnih letal se ni vrnilo.

Ostanek angleško-ameriškega konvoja na Severnem ledenem morju so večeraj bojna letala in podmornice ponovno napadla. V tem konvoju, ki je obstal še iz 3 parnikov, katero so spremljali 3 rušilci in 2 stražni ladji, so bile potopljene 3 nadaljnje ladje. Dve izmed njih so potopile podmornice.

Letalski napadi na letalska oporišča na Malti so se uspešno nadaljevali podnevi in ponoči. V spopadih v zraku je bilo sestreljenih brez lastnih izgub 6 angleških lovcev.

Ob južni obali Anglije so bojna letala v večerajšnjih jutranjih urah potopila v angleškem konvoju, ki so ga je prejel napadli brzi čolni, trgovsko ladjo s 3000 br. reg. tonam in večjo stražno ladjo, poškodovano pa nadaljnjo trgovsko ladjo srednje velikosti.

V Rokavskem prelivu je čoln za odstranjevanje min v noči na 10. julija potopil z zaletom angleško brzo topničarke.

Nad Nemškimi zalivom je sestrelilo mornariško topništvo 3 angleška letala.

Boji pri Voronežu

Berlin, 10. jul. s. Kakor izjavljajo v tukajšnjih vojaških krogih, sta na področju pri Voronežu samo dve nemški diviziji uničili 263 sovjetskih tankov. Mogočni oddelki bojnih in sturmoglavnih letal so učinkovito podprli operacije pehote, ki je neprestano odbijala številne sovjetske protinapade severno od Voroneža. Nasprotno čete, ki so se v tem odseku zbrale, da bi se še nadalje upirale, so bile z vidnim uspehom obstreljevalne s strojnimi.

V nekem drugem odseku doneškega bojišča so nemške in zavezniške napadalne čete zasledovale sovražnika na umiku in globoko prodrele v smeri proti jugovzhodu. Tako so osvojile več utrjenih višin in več krajev, iz katerih se je moral sovražnik umakniti. Ob Donu so boljševidi o priliki poiz-

kusa, da bi prekoračili reko, utrpeli izredno krvave izgube zaradi delovanja nemškega letalstva, ki je v zaporednih valovih in z bombami vseh kalibrov napadalo sovražnika. V letalskih dvobojih so nemški lovci sestrelili 35 sovjetskih letal.

Prodor pri Rososu

Stockholm, 10. jul. d. Moskovska poročila o kritičnem položaju na vzhodnem bojišču in priznanje sovjetskega vojnega poveljstva, da osovinske čete prodirajo neprestano dalje ter pošiljajo v borbe zmerom nove sile ter neizčrpno množino vojnega materiala, izpreminjajo prvotni nemir angleške javnosti v razpoloženje, ki je prav blizu panike. In v Londonu računajo s tem, da moskovska poročila samo nepopolno slikajo resnični položaj, ki je po mnenju londonskih vojaških ekspertov še mnogo bolj resen. Današnje sovjetsko vojno poročilo, ki javlja o borbah na prostoru pri Rososu, je povzročilo v londonskih političnih krogih največjo pobitost. Mestice Rosoš leži že skoraj 250 km vzhodno od Harkova ob Donu. S padcem mesta Rosoš si bodo nemške sile izvajevale že na dveh mestih kontrolo nad Donom. Ta silo nagli nemški prodor si skušajo v londonskih vojaških krogih tolmačiti na ta način, da je maršal Timošenko izgubil zaščito na svojih bokih pri poizkusu zadržati nemški prodor proti Voronežu, ki leži približno 180 km severno-zapadno od Rososa. Pri tem je moral Timošenko žrtvovati čete, ki so krile njegove glavne oddelke na najjužnejšem odseku fronte. Posebno se po poročilih londonskih diplomovkov švedskih listov v londonskih vojaških krogih boje, da bodo nemške čete po prodoru proti Rososu na tem mestu lahko z mnogo manjšimi težavami prekoračile Don ter nato po pričakovanem sunku v severno smer padle v boke in v hrbet sovjetskim silam.

Madžarske čete ob Donu

Budimpešta, 10. jul. s. Kakor poudarjajo v tukajšnjih pooblaščenih vojaških krogih, se napredovanje nemških in zavezniških čet v južnem odseku vzhodnega bojišča nadaljuje brez prestopa. Madžarske divizije so pod poveljstvom generala Janya dosegle reko Don in strle poslednji sovražni odpor. Nemški general Weichs, poveljnik armijskega zbora, ki operira na bojišču pri Donu, je poslal regentu Horthyju naslednje brzojavke: Čete 2. madžarske armade so pod uspešnim poveljstvom generala Janya in v okviru mojega armadnega zbora ob strani nemških tovarišev hrabro izvršile zaupano jim nalogo in dosegle reko Don. Prepričan sem, da bodo madžarske divizije v bratstvu orožja z nemškimi četami izvajevale tudi dokončno zmago za boljše bodočnost Evrope.

Madžarske divizije, ki so 28. junija južnovzhodno od Kurška prešle v napad, so po srtih borbah predrele sovražne obrambne črte in izkoristile ta svoj začetni uspeh s tem, da so sovjetske čete prisilile k umiku. Med tem je 2. madžarska armada vzpostavila stik z motoriziranimi in oklopnimi kolonami, ki so prodrele od juga in ki so v jeklenem obroču obkolile sovjetske divizije na umiku. Madžarske divizije so učinkovito pomagale tudi pri uničevanju sovjetskih obkoljenih čet ter pri zlomu poslednjih ostankov sovjetskega odpora.

Pоследice nemškega prodora
Berlin, 10. jul. d. Pod naslovom »Ruska južna fronta se majee objavila po svojih zanesljivih informacijah »Dienst aus Deutschland« podatke o poteku nemške ofenzive na južnem delu vzhodnega bojišča. Ti podatki so obsežnejši, kakor je pri navedeni korespondenci čisto slučaj, kakor pa so bili doslej objavljeni s pristojnega nemškega uradnega mesta. — »Dienst aus

Deutschland« ugotavlja, da sovjetskemu generalu Timošenku proti sedanjim nemški ofenzivi ni uspela tako zvana elastična obramba, marveč se je njegova fronta zamajala na vsej dolžini, ki sega do višine mesta Stalin na jugu.

Kot posebne značilnosti v razvoju nemških ofenzivnih operacij je treba naglasiti predvsem naslednje: 1. Nasprotnik ni imel potrebne moči, da bi pravočasno pričel protinapade in da bi s pravočasno uporabljenimi rezervami zavaroval svoje boke in zadržal prodirajoče nemške sile med rekama Doncem in Donom. 2. Nemci niso bili doslej prisiljeni k nobeni vojaški operaciji, ki bi jo vsilili posamezni od tankovskih oddelkov zabiti klini, marveč jim je uspelo svoje sile potisniti naprej na najširši fronti preko vsega prostora med Doncem in Donom. 3. Premoč nemškega vodstva vojaštva in orožja je tolikšna, da so bile sovjetske sile na vsej južni fronti že v nekaj dneh tako razmajane, da so prišle v nered in bile prisiljene k begu.

Posledice, ki jih bodo imele nemške ofenzivne operacije za nadaljnji razvoj, se že danes kažejo v prvih oblikih. Tako je bila presekana sovjetskim četam zveza med srednjim in južnim odsekom fronte. Stiki so bili v toliko pretrgani, da sovjetsko poveljstvo ne more več poljubno premikati čet med enim in drugim odsekom. Strateška posledica prekinitev glavne železniške proge Moskva—Rostov je v tem, da se bo moral v nadaljnjem maršal Timošenko posluževati le še drugovrstnih železniških prog vzhodno od reke Dona, ako bo hotel vzdržati najjužnejše zveze med centralnim in južnim odsekom fronte. Razen tega je z nemskim prodorom direktno ogrožen poslednji ostanek ukrajinskega industrijskega ozemlja, v kolikor je še ostal pod sovjetsko oblastjo. Ni treba še posebej tolmačiti, kaj pomeni izguba tega industrijskega ozemlja za sovjetsko vojno industrijo, ki je bila že itak do skrajne meje omejena s prejšnjimi izgubami.

Napadi nemškega letalstva

Berlin, 10. jul. d. Nemško letalstvo je po poročilih s pristojnega nemškega vojaškega mesta v sredo učinkovito podpiralo ofenzivne operacije nemške armade med rekama Doncem in Donom. Uničevalo je sovražnikove oklopne oddelke, prevozna sredstva, skladišča materiala ter napadalo čete v obrambnih ertah, utrjenih postojankah ter bombardiralo in obstreljevalo sovražnikove kolone na pohodu. V letalskih spopadih, ki so se razvili v zvezi s temi operacijami, so nemška lovka letala na južnem delu vzhodnega bojišča sestrelila 25 sovjetskih letal. Druge skupine nemških bojnih letal so posebno uspešno napadle sovražnikove transportne kolone in uničile 220 vozil. Prometne naprave ob reki Donu so utrpeli hude izgube. Letala so brez prestopa napadala mesta in vasi, v katerih so se zbirale sovražnikove čete, kakor tudi železnice za fronto.

V srednjem odseku fronte so nemška lovka letala v borbah s sovražnikovim letalstvom sestrelila 21 sovjetskih letal.

V severnem delu vzhodnega bojišča so skupine nemških bojnih letal napadale sovražnikove pehotne kolone in skupine prevoznih sredstev. Napadi so bili osredotočeni tudi na sovražnikova letališča, kjer je bilo uničenih več nasprotnikovih letal. Na neki točki so bombe razbile 16 tovornih avtomobilov. Neko municijsko skladišče so letalske bombe direktno pogodile in je zletelo v zrak.

V severnem odseku fronte so bili osredotočeni letalski napadi predvsem na sovražnikovo ladjevalje in na pristaniške naprave v Murmansku. Po bombnih eksplozijah so piloti opazovali izbruh velikih požarov. V letalskih »spopadih« sta bili sestreljeni dve sovražni letali vrste Hurricane.

Zmaga pri Punti Stilo

Pred dvema letoma, v dnevih 9. in 10. julija, se je na Sredozemskem morju odigrala prva velika bitka med italijanskim in angleškim brodom. Znamenita bitka, v kateri se je italijanska vojna mornarica proslavila do najvišje mere, je postel znana v zgodovini pod imenom zmaga pri Punti Stilo.

Potek bitke in njen konec dokazuje v najslavnejšem bleisku veliko silo brodoma nove Italije, neprekosljivo hrabrost italijanskega naroda in izredno sposobnost vodstva italijanskih pomorskih oboroženih sil. Dne 7. julija je neka podmornica Ducejeve Italije bila na prvi v kretskih vodah in pri tem opazila sovražno britansko brodomje, ki je odplulo iz Aleksandrije v smeri proti osrednjemu delu Sredozemskega morja. Budna straža je o tem obvestila poveljstvo italijanskega brodomja. Takoj je bilo odredjeno zasledovanje sovražnika. V nepopisnem zagonu se je del italijanskega brodomja, sestavljen iz oklopnih »Giulio Cesare«, »Conte Cavour«, 6 večjih in 10 lažjih križark, kakih 40 lovcev, vrge na zasledovanje. Eskadra je bila ravno uspešno za-ključila svojo spremljevalno službo prevoz-

nih ladij v Cirenaiko ter se je z največjo brzino odpravila, da napade sovražni pomorski oddelki. Sovražnik je bil izredno jak. Njegova skupina je obsegala 3 linjske bojne ladje tipa »Warspite«, 1 nosilko letal, kakih 10 križark in več ko 30 lovcev.

Prvi dan bitke, 9. julija, so bile italijanske ladje kakih 100 milj oddaljene od rta Stilo. Napadale so nadmožnega sovražnika z nepopisnim junaštvom in razvila se je ogorčena borba, v kateri so italijanski mornarji znova potrdili svoj visoki sloves pomorskih junakov. Napad italijanske eskadre je bil tako silovit, da je bil takoj v začetku razbit britanski bojni red, da so se angleške bojne enote razpršile in z največjo naglico bežale v svoje izhodišče.

To je bila prva velepomembna zmaga v nizu sledečih ji akcij, s katerimi je brodomje Italije očistilo Sredozemsko morje ter za vse večne čase razbilo in ovrglo bahato bajko o izključnem britanskem gospostvu. Vsa Italija se v pobožnosti in s ponosom spominja tega preslavnega čina svojih hrabrih sinov, ojeklenela v svoji neomajni veri v končno zmago.

Kritičen položaj angleške plovbe

Pomanjkanje brodomja lahko povzroči usodno krizo za Veliko Britanijo

Rm, 10. jul. s. V Londonu so se odločili, da bo razprava v spodnji zbornici o izgubah brodomja takoj po razpravi o vprašanju vojne proizvodnje, ki bo zahtevala nekaj dni. Razprava bo za zaprtimi vrati. Ne ve se še, ali bo v tej razpravi nastopil tudi Churchill, izven dvoma pa je, da bo govoril minister za prevoze Salter, ki bo moral dati spodnji zbornici vsa potrebna pojasnila.

List »Daily Express« piše, da je vojna na Atlantiku zavzela zelo nevarne oblike za zavezniške. Razlike v številu potopljenih in novo zgrajenih trgovskih ladij so vedno večje in lahko povzročijo usodno krizo za Veliko Britanijo, kajti v primeru, da bi se to nadaljevalo, Velika Britanija ne bo mogla začeti nobene ofenzive in tudi ne bo mogla nadaljevati vojne.

List »Daily Mail« pa zelo indiskretno objavlja naslednje zgovorne podatke: v mesecu juniju so ameriške ladjelednice zgradile nad pol milijona ton prevoznega brodomja, britanske ladjelednice na v istem času približno 180.000 ton. Tudi iz uradnih priznanj v teku poslednjih razprav je razvidno, da izgube angleškega in ameriškega prevoznega brodomja v istem času daleč prekašajo celotno tonažo novih ladij. Iz tega bi se moglo sklepati, da so zavezniški izgubili v mesecu juniju najmanj milijon ton prevoznega brodomja, kar predstavlja približno povprečje mesečnih izgub v tem letu. V pretekli svetovni vojni nismo nikdar dosegli tako velikih izgub, saj so dosegli višek v aprilu 1917 z rekordom 849.000 ton. Ako ne bomo bolj pozorni in čuječi, zaključuje list, potem bodo drugo bojišče ustvarili nasprotniki, ne pa mi.

Stockholm, 10. jul. d. Kakor javljajo švedski dopisniki londonskih listov je bila večeraj v Londonu napovedana tajna seja spodnje zbornice, na kateri se bo obravnavalo vprašanje izgub zavezniškega trgovskega brodomja. Švedski dopisniki pripominjajo k tej napovedi, da so očitno izgube zavezniške trgovske tonaže tako ogromne, da se Churchillova vlada o njih ne upa javna razpravljati niti ne objaviti golih števil. Po švedskih poročilih tudi vsi angleški listi zmerom bolj poudarjajo kritičen položaj zavezniške plovbe in z zmerom večjim poudarkom zahtevajo, da je treba to vprašanje kakorkoli energično rešiti. Listi pri tem naglašajo, da sporedno z zmerom kritičnejšim položajem na drugi strani raste potreba po ladjah za transporte čet in vojnih potrebščin na mnogoštevilna zavezniška vojna prizišča. Brodomje, ki bi bilo toliko potrebno, pa se navzile vsem naporom ameriške in angleške ladjeledniške industrije zmerom bolj

krči. »Daily Express« naglašja, da resnost problema trgovske tonaže ne sme nihče več še nadalje ignorirati. Razlika med potopljeno trgovsko tonažo in novimi ladijskimi gradnjami je prinesla tako ostro krizo, kakor jo v teku dosedanje vojne Anglija še nikoli ni občutila. Ta kriza ni spravila v negotovost samo vse možnosti za kakve ofenzivne akcije, marveč je napravila dvomljivo vobče vse nadaljnje vojskovanje Velike Britanije. V Londonu so doslej zmerom zatrjevali, da je ta kriza samo prehodnega značaja in so napovedovali, da jo bo mogoče premagati z zboljšanjem protipodmorniške vojne ter s povečanjem ladjeledniške proizvodnje, toda po trditvah švedskih dopisnikov se sedaj tudi v Londonu v polni meri zavedajo, da se mora položaj zavezniške plovbe smatrati za skrajno kritičen in težaven za nadaljevanje zavezniških vojaških operacij.

Bern, 10. julija d. Londonski dopisnik švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung« objavlja podatke o zadnjih katastrofalnih izgubah zavezniškega trgovskega brodomja. Iz podatkov, ki so iz Zedinjenih držav dospeli v London in ki jih navaja švicarski list, je razvidno, da so zavezniške izgube trgovskih ladij dosegle letos v juniju še nikoli prej zabeleženega višek. V prvih šestih mesecih letošnjega leta so zavezniški po teh poročilih, pri čemer je seveda treba upoštevati, da gre za ameriške in angleške viře, po lastnem priznanju izgubili 590 trgovskih ladij, izmed katerih jih je bilo nad 330 potopljenih samo ob ameriški obali. Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« dodaja k svojemu poročilu, da so tako tudi Američani s svojimi lastnimi podatki potrdili britansko tezo, da je danes prav ob obali Zedinjenih držav najpogostejše za kretanje zavezniškega trgovskega brodomja.

Bern, 10. julija s. Po vesteh iz Londona in Washingtona se je v tamkajšnjih pomorskih krogih pojavilo resno vznemirjenje zaradi vedno bolj občutnih izgub zavezniškega trgovskega brodomja. Prvič so celo objavili zelo vznemirljivo število, češ, da so zavezniški v prvih 6 mesecih tega leta izgubili skupno 600 trgovskih ladij in sicer približno 330 ob severnoameriški obali samo zaradi drznosti italijanskih in nemških podmornic, kakor poudarjajo v Washingtonu.

Santiago, 10. julija s. Severnoameriški veleposlanik v Santiagu, Bower, je uradno obvestil čilškega zunanjega ministra Parroso Jarpa, da se bodo severnoameriške dobave petroleja Čilu zaradi vedno večjih izgub petrolejskih ladij morale v tem letu zmanjšati za polovico v primeru s kontingentom iz l. 1940.

Minister Riccardi v Nemčiji

Berlin, 10. jul. s. Minister Riccardi se je po novih razgovorih z ministroma Funkom in Clodiusom o vprašanjih, ki se tčejo gospodarskih odnosov med Italijo in Nemčijo, podal večeraj v italijansko veleposlaništvo, kjer so se zbrali na povabilo veleposlanika Alfieria razen obeh nemških ministrov tudi zastopniki nemškega gospodarskega in finančnega sveta ter visoki zastopniki nemškega gospodarskega in znanjega ministrstva. Nato je minister Riccardi obiskal državnega tajnika Wermana, ki je ministra Riccardia sprejel v Ribbentropovem imenu. Zvečer je Eksc. Riccardi odpotoval v Monakovo.

Saradzoglu predsednik turške vlade

Ankara, 10. jul. d. Uradno je bilo objavljeno, da je turški državni predsednik poveril dosedanjemu turškemu zunanjemu ministru Šikriju Saradzoglu sestavo nove turške vlade.

Berlin, 10. jul. d. Berlinski listi posvečajo vso pozornost mandatu turškega zunanjega ministra Saradzogla za sestavo nove vlade. Več listov objavlja tudi silko novega turškega ministrskega predsednika. »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja pregled o doseljanem delovanju min. predsednika Saradzogla in zlasti podčrtava, da je Saradzoglu lani podpisal nemško-turški prijateljski pakt. List opozarja nadalje tudi na izredno energijo in odpornost, ki jo je Saradzoglu zmerom kazal napram močnemu pritisku iz Moskve. Tudi »Berliner Lokalanzeiger« podčrtava, da je novi turški min. predsednik podpisal nemško-turški prijateljsko pogodbo ter hvali zlasti njegovo daljnovidnost.

Pogreb dr. Sajdama

Carigrad, 10. julija s. Truplo predsednika turške vlade dr. Refika Sajdama je bilo prepeljano v Ankaru. V sprevodu, v katerem so bili zastopniki oblasti in glavne mestne osebnosti ter zastopniki oboroženih sil, je bila ogromna množica ljudstva, ki je spremljala truplo do parnika naker so ga prepeljali preko Bosporja na azijsko obalo. Vsi listi, ki so izšli s črnim robom, objavljajo dolge članke o pokojnikovi osebnosti. Pogreb Refika Sajdama je bilo popoldne v Ankaru.

Vedno večje vznemirjenje v angleški javnosti

Rim, 10. jul. s. Sedaj tudi v Londonu povsem odkrito priznavajo, da je pobuda v operacijah na vzhodnem bojišču prešla odločno v nemške roke in v Londonu ne vidijo, kako bi mogla za sedaj iz nemških preiti v zavezniške. Padcu Voroneža pripisujejo v angleških krogih velik pomen, saj smatra n. pr. vojaški sodrinski list »Daily Mail« zavzete tega industrijskega središča kot veliko nemško zmago, »morda največje, ki so jo Nemci v tem letu dosegli na tem ozemlju«. List nato še pripominja: Ako se bodo Nemci utrdili na osvojenih postojankah, bi to moglo odločilno vplivati na nadaljnji potek vojne. Ta domneva izhaja predvsem iz ugotovitve, da pomeni padec Voroneža presekane železniške proge Moskva—Rostov—Kavkaz, tako da bodo odslej dobave Timošenkovih vojski vedno bolj težke in nevarne.

Sotrudnik lista »Yorkshire Post« piše v zvezi s pohodom oboroženih sil osi na vseh bojiščih med drugim: Prodiranje Nemcev, ki traja že nad dva tedna po 10 angleških milj na dan, in osvojitve najpomembnejših britanskih in sovjetskih postojank, bi moralo razpršiti poslednje utvare onih, ki še vedno izražajo dvome o učinkovitosti sovražnih armad na vzhodnem bojišču. Uspehi osi na ruskem in egiptskem bojišču bodo nedvomno resno ogrozili nadaljnje dobavljanje vojnih potrebščin Rusom tudi preko Irana. Dobave po tej poti so mogle doslej le deloma nadomestiti, kar je sovjetska vojska izgubila z uničenjem vojne proizvodnje na ozemlju, zasedenem po Nemcih.

Berlin, 10. jul. Razvoj operacij na vzhodnem bojišču sili Moskvo k priznanjem, ki zbujajo zaskrbljenost v anglosaškem svetu, kakor ugotavljajo ber-

linski opazovalci. Po molku zadnjih dni je namreč anglosaška javnost končno iz boljševidnega vira zvedela, da je postal položaj prav tako dramatično resen kakor preteklo jesen, ko je bila v nevarnosti Moskva. Pri vsem tem pa sovjetska propaganda še ni priznala padca Voroneža, venar pa priznava, da je »položaj zelo resen zaradi naraščajočega nemškega pritiska na severu in na jugu mesta in da so sovjetske divizije na več krajih utrpeli »sredne hude izgube. Reuterjev poročevalec pa v svoji brzojavki iz Moskve takole označuje mnenje boljševidskih voditeljev: Izven dvoma je, da se je položaj zelo neugodno zasukal in da je sedanjih trenutkih izredno resen. Po neprestanih in tesnih nemških napadih, ki se izvajajo z ogromnimi količinami orožja, lahko sklepamo, da pripisujejo Nemci operacijam odločilen pomen.

Spričo takšnih in podobnih informacij, ki kažejo pesimistično razpoloženje, opušča angleško časopisje svojo dosedanje rezerviranost. Tako zvikla list »Daily Express«: Nemška vojska je dosegla najbrž svojo največjo strateško zmago. Nemške divizije so se polastile postojank, ki lahko odločilno vplivajo na potek in na izid vojne. Iz mnogih poročil je razvidno, da boljševidskim armadam primanjkuje predvsem orožja, najbolj pa vznemirja anglosaška javnost in anglosaške liste skrb, da ne bi nemški prodor v smeri proti jugovzhodu imel za posledico kakke katastrofe za Timošenkovo vojsko. Agencija »United Press« poroča n. pr. med drugim: Proboj, ki so ga izvršile nemške divizije, je zbudil občutek smrtno nevarnosti za Sovjetsko zvezo. Boljševiško vrhovno poveljstvo se očitno

Nadaljevanje na II. str.

vprašuje, zakaj še čakajo Angličani in Američani s svojo intervencijo, ki so jo obljubili. Ako ne bo ustvarjeno drugo boljše sedaj, bo morda jutri že prepozno.

Berlinski listi beležijo vse te izjave kot zgornjo potrdilo ogromnih uspehov nove nemške ofenzive v izredno kratkem času. To potrjuje v ostalem tudi dnevno povelje maršala Timošenko, ki je ukinil vse dosežane odredbe o obrambi vsake pedit zemlje za vsako ceno. Timošenko sedaj nasprotno izjavlja, da je treba prizadeti sovražniku čim večje izgube, istočasno pa se izogniti sleherni nevarnosti obkolitve. To je po mnenju maršala sedaj važnejše kakor pa brani posamezne kose zemlje. Iz tega sledi, da sovetjski maršal ne more več tako slepo tvegati izgub ljudi in orožja, ker se zaveda, da bi vsaka taka izguba postala lahko usodna. Razen tega Timošenko s svojim dnevnim poveljem posredno priznava vse ogromne sovetjske izgube o priliki raznih obkolitvenih akcij nemških oboroženih sil. Vprašanje je le sedaj, ali bo novi Ti-

mošnikov sistem tako zvan »elastična obramba« kaj boljši od dosežanega sistema trdnjavne obrambe in sridnega odpora. Nekateri nepopoljšljivi kavaristički strategji v Londonu so seveda mnenja, da se bo maršal Timošenko prav na ta način izognil vsem nevarnostim in da bo ohranil svoje sile v glavnem nedotaknjene, kakor se mu je to baje deloma že posrečilo z umaknitvijo iz Kurska in iz Starega Oskola. Vse to smatrajo v Berlinu za navadne izgovore v zadregi, ki meje že na smešnost. Dejstvo je namreč, da maršal Timošenko še nadalje meče v bitko vse svoje razpoložljive rezerve in da se navzlic vsemu temu napredovanje zmagovitih nemških sil ni niti lokalno nikjer zaustavilo. Vsi sovetjski poskusi protinapadov pa so klavirno propadli, kajti veljali so ogromne izgube ljudi in orožja, ne da bi z njimi kaj dosegli. V ostalem bo že bližnji razvoj operacij najbolj prepričevalno razpršil vse utvare anglosaških propagandistov. (Piccolo.)

O ciljih vojne proti boljševizmu

Berlin, 10. jul. Zelo zanimive ugotovitve o operacijah na vzhodnem bojišču, o ciljih teh operacij in o trajanju vojne na vzhodu objavljajo Himmlerjevo glasilo »Schwarzes Korps« v posebnem uvodniku, v katerem piše med drugim:

Tudi to leto bodo nemške in zavezniške vojske prizadevale sovražniku nove in zelo hude poraze, znova ga bodo bile in udarjale nanj z vso silo, dokler ne bo končno odstranjena sleherni nevarnost za Evropo in Nemčijo.

Kolkó časa bo za to potrebno? Dobro vemo, da bo spopad med Evropo in novim Džingiskanom iz Krenjla odločil o usodi te druge svetovne vojne, vemo pa tudi, da se borba s Sovjetsko zvezo ne more tako končati, kakor so se vselej končale vojne med civiliziranimi narodi, namreč z zmago ene in z enostavnim porazom druge izmed vojnih strank, ki ji je tako omogočeno, da še nadalje živi. V sedanjem zgodovinskem konfliktu ne gre za to, da bi boljševizem izgubil samo eno igro. Nesmisel bi bil, ako bi se boljševizem priznal za poraženega, kajti mi se ne borimo proti Rusiji, proti ruski državi, temveč proti doktrini, ki misli, da bo lahko razširila na ves svet gospodstvo, ki ga v Rusiji izvajajo njeni eksponenti.

Ta ideologija ne more nekega lepega dne prostovoljno priznati posledice neprestanih porazov ruske vojske, kakor se ne more nikdar priznati za premaganega. Ona se bo borila, dokler se bo mogla, in mi se moramo prav zaradi tega boriti toliko časa, dokler se ne bo zrušila, dokler ne bo prisiljena živeti navidezno življenje kje daleč v oddaljenosti. Kot činitelj moči in kot izvor nevarnosti pa mora biti dokončno izločena.

Izkušnje so nas poučile, da računamo z vztrajnostjo tega nasprotnika. Zato ne bo nihče nepotrepljivo beležil tednih borbe, ki minevajo, kvadratnih kilometrov novega ozemlja in imena zaselenih mest, število ujetnikov in količine vojnega plena. Sovražnik ima na svoji strani veliko prednost, brezmejno razsežnost svojega prostora. Ta činitelj izključuje možnost operacij, ki bi kakor v Franciji, na Balkanu ali v Afriki stremele za tem, da se nasprotnik z enim samim udarom uniči. Še tako velika napredovanja v bojih na vzhodu so samo delne akcije, kajti sovražnik vselej ostaja še zdaleč, vselej ostajajo še človeške rezerve. Zato ga moramo uničiti vsaj kot s kosom s potrepljivim in sridnim delom, uničiti moramo njegovo orožje, odvzeti mu moramo njegova proizvodilna središča in vire njegovih surovin, onemogočiti življenjske žile njegovega gospodarstva.

Strateške zahteve in možnosti te borbe ter njeni zakoni so povsem drugačni, kakor pa so bili v katerikoli dosežani vojni. Ne samo nemški vojak, temveč vse nemški narod se je mnogo naučil. Privadili smo se posebnim značilnostim vojne na vzhodu in sedaj znamo ceniti tudi tehnični element te druge poletne ofenzive povsem drugače kakor doslej.

Nam Evropecem se zdí včasih nerazumljivo, da boljševiški vojak ne ohrani le v napadu, temveč tudi v obrambi, navzlic svoji suženjski miselnosti, popolni prezir življenja. Kapitulacija obkoljenih armad ali obleganih trdnjav, ki je normalen pojav v vseh vojnah, ni znana v vojni na vzhodu. Ujetnike običajno zajamemo samo tedaj, ko so sovražne formacije že v popolnem razsulu.

Kako naj si razložimo to trdnjavnost? Vsekakor ne z moralnimi vrednotami, kakršne so pogum, smisel za čas, tovarištvo, junaštvo in drugo, kajti oni ruski socialni sloji, ki bi mogli imeti te lastnosti, so bili premišljeno izkoreninjeni od boljševikov. Čim bolj opazujemo boljševike, tem bolj razumemo, da predstavljajo boljševizem samo sredstvo za doseg cilja, ki ga zasledujejo kremejski voditelji, zaslužnje množic. Težko nam je razumeti, da je bil narod, kakršen je sovetjski, ki živi zelo ravno življenje in ki zlasti v svojem življenju ne kaže niti najmanjše ljubezni do duhovne zadeve in za napredek, sposoben obvladovati tako komplicirane stroje in sam uporabljati izgotovljeno orožje.

Mogoče je, da to orožje ni tako popolno kakor naše, nikakor pa ne moremo zanikati, da predstavlja nedvomno presenetljivo realizacijo dejstva, da so boljševiki zmogli ustvariti moderen vojni aparat, vse ono, kar je danes potrebno za ogromno moderno armado, in sicer navzlic temu, da niso imeli niti vodilnega sloja, ki bi bil na višini časov, niti tradicije, niti obstoječe industrije, na katero bi se naslonili, kakor je izven dvoma, da so bili v stanju postaviti preteklo poletje v borbo najmanj 25.000 tankov in prav toliko letal, poleg vsega drugega orožja.

Ta realizacija kakor steer tudi zagrizena vztrajnost boljševiške vojske nista razumljivi samo zaradi uvedbe suženjstva, kajti z armado suženjev je pač mogoče graditi kanale, nikakor pa ne izvršiti duhovnih podjetij. Prav tako bi ne bilo pametno ugovarjati, da so boljševiki v vojni proizvodnji posnemali druge in ustvarili samo plagiat. Ako bi bilo to resnično, bi se bil moral Čangkašek že davno odreči ameriškim vojnim dobavam, kajti tudi on bi bil lahko posnemal modele drugih.

Spriču vsega tega moramo priznati, da je v boljševizem človeku nekaj podobnega veri, kar mu daje nepričakovano energijo, seveda ne veri v našem smislu, temveč v smislu peklenske obsedenosti fanatizma

sekt. Ta vera svoje vrste je tipičen proizvod oboroževanja države, kakršnega je ustvaril boljševizem. V Sovjetski zvezi ne pomeni človek nič, kajti on nima niti časti, niti pravice, niti ne pravice do golega življenja. Država mu lahko vzame vse in ga lahko pretvori v sužnja. Gre torej za krivolono, besno in nevarno, toda vsemogočno državo, ki je prav zaradi tega v obeh množice vredna oboroževanja.

Boljševiško prebivalstvo smatra zato za pravično in naravno, da si država gradi zase pompozne palače in nebotičnike, med tem ko mora samo živeti v barakah. To nam razlaga, zakaj se boljševizem privadi še tako revnemu življenju, ko pa je v službi vsemogočnega boga in njegovega prekora Stalina. To nam končno razlaga, zaključuje list, zakaj vodi boljševizem s sridito vztrajnostjo vojno za svojo vero. (Piccolo.)

Hud udarec Ameriki in Rusiji

Madrid, 10. julija s. Uničenje angleško-ameriškega konvoja, namenjenega v Arhangelsk, označujejo tukajšnji listi kot hud udarec, ki so ga nemške podmornice istočasno zadale Žedinjenim državam in Rusiji. Listi nadalje pripominjajo, da lahko Amerika v svoji propagandi navaja kakršne koli astronomske številke o svoji oborožitveni proizvodnji in da si lahko izmisli tudi kakršnekoli nove številke, da pa se končno le znajde vselej pred istim perečim problemom prevoza, ki ga nobena propaganda ne more rešiti. Letalsko-pomorska protiblokada osi posluje odlično in Rusiji vedno bolj uvideva, da lahko le malo pričakuje od svojih zaveznikov.

Uspehi rumunske mornarice

Bukarešta, 10. julija d. Državni podtajnik v rumunskem ministrstvu za mornarico je objavil službene podatke o uspehih rumunskih mornariških sil proti sovetjski mornarici na Črnem morju. Iz teh podatkov je razvidno, da je rumunska mornarica, dasi petkrat manjša kakor sovetjska, uspešno dovršila poverjene ji naloge. Med drugim so rumunske mornariške enice hudo poškodovale sovetjske rušilec »Moskva« in topile rušilec »Harkov«. Nadalje se rumunske mornariške sile doslej na Črnem morju uničile 8 sovetjskih podmornic. Izmed uničenega transportnega brodevja je kot poseben uspeh treba omeniti potopitev sovražnikov 12.000-tonske transportne ladje. Na Dunavu so rumunske mornariške enice hudo poškodovale ali topile 7 sovetjskih motornih torpednih čolnov, dve pomožni vojni ladji in dva monitorja.

Omejitev porabe plina v Braziliji

Buenos Aires, 10. julija s. Po vesteh iz Ria de Janeira je bila v Braziliji uvedena omejitev potrošnje plina za domačo uporabo. V najkrajšem času bodo uvedene tudi omejitve v potrošnji mesa.

Trnovski priistan — novo kopališče

Ljubljana, 10. julija.

Ker mestna občina nikakor ni mogla dokončati velikega novega ljudskega kopališča v Kolesiji, je te dni tam uredila bazene in okolico vsaj za sončne kopeli. V vsej naglici je postavila tri prhe, ki že delujejo, da se kopalci lahko ohladi in umijejo. V manjši bazen že vozijo mlvko, da bodo posebno revmatiki bolj mehko ležali, otroci se pa do siteda naigrati na soncu. V velikem bazenu se bodo pa sportniki in krepkejši cvrli na betonu ter zbirali sončno pripeko za zimo. Okoli bazenov bodo mestni delavci nasuli še belega peska, da bo ves velik prostor za sončenje čim najbolj snamežen in prijeten. Stranišče je v poslopju nekdanje gostilne, kjer stanuje tudi strogi mož, ki ima nalogo paziti na red in dostojnost.

Vsa Kolesija je urejena seveda samo za sončne kopeli, vendar jo je pa sonca in zraka željno prebivalstvo pozdravilo z največjo pohvalo, saj je bila Kolesija že večeraj polna mladih in odraslih. Razkošnosti in komforta nikdo ne zahteva, saj je to mestno kopališče za sončne in zračne kopeli odprto prebivalstvu popolnoma brezplačno. Kopalci bodo mestu to skrb poplačali z dostojnim velenjem.

Pa tudi plavalci in neplavalci je županstvo pripravilo veliko veselje. V nedeljo bo namreč mestna občina izročila ljubljanskim otrokom in odraslim neplavalcem veliko mladinsko kopališče, ki sega ob Prulah in Trnovskem priistanu od zavornice na Spici pa do Prulskega mosta. Prostor za sončenje na obeh bregovih Ljubljanice je dolg okrog 450 m. V strugi bo voda tako plitva in toliko prostora, da bodo v čisti mlačni vodi lahko hkrati čofali, bledili in se učili plavati vsi ljubljanski otroci, saj je struga od zavornice do Prulskega mosta dolga 250 m in 25 m široka. Z visokega brega bodo hodili kopalci v vodo po dveh stopnicah na vsaki strani, ker bodo v vodo vodile štiri stopnice. Ob Trnovskem priistanu postavljajo že tudi štiri preproste kabine za slačenje, seveda bo pa tukaj tudi stranišče. Prav tako bo na prulski strani preprosta kabina za slačenje in stranišče.

Struga bo otrebljena kamenja, črepinj in alg, vse je pa tudi posekano, da v kopališče ne bo prihajala voda iz kanalov. Voda bo torej snamezna ter je mestni fizikat

Kršitve švedske nevtralnosti

Stockholm, 10. julija s. Poslanec Hagberg je v drugi švedski zbornici vložil interpelacijo, v kateri zahteva od vlade jasnih izjav glede najnovjše kršitve švedske nevtralnosti, ki so jo zagrešile sovetjske podmornice in letala drugih narodov. V interpelaciji zahteva poslanec zlasti pojasnilo, ali je treba te kršitve smatrati kot znak, da nekateri vojujoči se narodi ne računajo več, kakor bi morali, s švedsko nevtralnostjo.

Stockholm, 10. julija s. »Afton bladet« objavlja nekaj informacij, po katerih ni bilo že dolgo časa opaziti v Finskem zalivu nobene ruske podmornice, češ da so preslele svoje delovanje na samo Baltsko morje, kjer so Nemci pred nekaj dnevi zajeli in razorožili dve sovetjski podmornici prav v trenutku, ko sta si na morju izmenjavali zaloge. Po informacijah navedenega lista so baje sovetjske podmornice prejele od svojih poveljnikov nalog, naj se dobro založe s torpedi in začno torpedirati nemške prevozne ladje kjerkoli. Če treba tudi v švedskih teritorialnih vodah, kjer se naj v skrajnem primeru predajo švedskim oblastem. Razlog za to povelje je treba iskati v pomanjkljivih zalogah podmornic, zlasti v pomanjkljivih zalogah živil, katerih nabava je za te podmornice vedno težja zaradi vedno večje nemške in finske kontrole v Finskem zalivu in Baltskem morju.

Siamski narodni praznik

Bangkok, 10. julija s. Po vsej državi so z velikimi svečanostmi praznili 10. obletnico revolucije v Tajui. Nova narodna skupščina je bila otvorjena s prestolnim govorom, ki ga je čital predsednik regentskega sveta. Prestolna beseda podaja najprej pregled dela na vseh področjih v preteklem letu, nakar poudarja veliki pomen zavezništva z Japonsko, vstopa Taja v vojno na strani Japonske ter poglabitev prijateljstva s Italijo in Nemčijo.

Predsednik vlade je na velikem sprejemu, ki ga je priredil ob 10. obletnici revolucije, napil na zmago sil trojnega pakta. Tudi zastopnik propagandnega ministrstva je poudaril vedno tesnejše stike Taja s silami osi ter koristi, ki jih bo imel od zavezništva z Japonsko.

Bangkok, 10. jul. s. Predsednik vlade je resor zunanjega ministrstva prepustil dosedanemu pomočniku zunanjega ministra Najui Vitru Vadakalu. Listi pozdravljajo to spremembo.

Nov statut bolgarske pravoslavne cerkve

Sofija, 10. jul. s. Namestnik predsednika sv. sinoda nadškof Neofil je obiskal predsednika vlade Filova, kateremu je izročil osnutek novega statuta bolgarske pravoslavne cerkve. Po tem novem statutu bo poglavar bolgarske pravoslavne cerkve proglašen za patriarha. Ta radikalna cerkvena reforma se bo izvršila takoj po odobritvi osnutka tega statuta, ki je predložen vladi in sobranju.

Zaposlitev nemške mladine v počitnicah

Berlin, 10. jul. s. Poletne počitnice v nemških šolah ne bodo pomenile odmora za nemške dijake. Ze leta 1941 je bilo nad 33.000 nemških dijakov zaposlenih v vojni industriji, med tem ko bo leto večji del zaposlen v poljedelstvu, v civilnih in vojaških bolnišnicah ter v raznih krogiščih, vzhodnih, južnovzhodnih in zapadnih zasedenih pokrajinah. Med nemškimi dijaki bodo tudi inozemski dijaki, ki se v vedno večjem številu prostovoljno javljajo za poletno delo, zlasti v poljedelstvu.

Boji na Kitajskem

Tokio, 10. jul. s. Japonske čete, ki napredujejo v goratem področju Hvanshana v pokrajini Čekiang in ko si predvčerašnjim zavzele Sajkovšak, so dosepele 32 km južnovzhodno od Lišula. S sodelovanjem z drugimi japonskimi enicami napredujejo zdaj proti jugu v smeri proti švantonšanu.

poskrbel, da bo v njej popolnoma varno zdravje kopalcev.

Na dolgih kamnitih rampah se bodo kopalci sončili kot na stopnicah, na zelenih tratah bodo po pogajali in se razgibali na soncu. Posebno ob Trnovskem priistanu je dosti prostora za sončenje, saj je trata med strugo in cesto povprečno široka po 20 m. Spremljevalke najmanjših bodo pa lahko poselele po klopih na trati ob vsem kopališču.

Za plavalce bo dovoljeno plavanje nad Spico od zavornice tja do mestnega kopališča, prav tako pa tudi v Gruberjevem prekopu od Karlovskega mosta navzgor skoraj do Spice, kjer je Ljubljana kopalec zaprta prav tako kot tudi breg na obeh straneh poslopja na Spici. Zaprti prostori so kopalec sevela označeni s tablam. Enako bo tudi na Prulskem mostu opozarjala tabla, da se nikdo ne sme kopati pod mostom samim niti dalje v strugi Ljubljane skozi mesto, če danes pa opozarjajo, naj se nad zavornico in posebno v Gruberjevem prekopu kopeljo samo popolnoma izurjeni plavalci, ker mestna občina ne more pri kopališču prevzeti prav nobene odgovornosti, saj bo tudi to kopališče občinstvu na razpolago popolnoma brezplačno.

Tako bo spet odprto nekdanje vojaško kopališče na Trnovskem priistanu predvsem otrokom in neplavalcem, Ljubljana nad zavornico in Gruberjev prekop nad Karlovskim mostom bosta pa spet dovoljena dobrim plavalcem.

Za vse te pridobitve morajo biti Ljubljancem hvaležni Nj. Ekselenci Visokemu Komisarju Grazioliju, ki je svojo veliko skrb za zdravje ljubljanskega prebivalstva spet pokazal z iniciativo za časoma uredeve najpotrebnejših kopališč, poleg tega si pa še bolj prizadeva, da za prihodnje leto Ljubljancem gotovo dobe v Kolesiji veliko, sodobno urejeno ljudsko kopališče s sportnimi igrišči, dostopno vsemu ljubljanskemu prebivalstvu za najnižjo odškodnino.

V nedeljo 12. t. m. bo tudi opisano kopališče ob Prulah izročeno prebivalstvu, vendar pa že sedaj opozarjamo vse kopalce in gledalce na najvestnejše upoštevanje napros, zlasti pa na dostojno vedenje, da ne bo treba intervencij nadzornih organov.

Gospodarstvo

Obnova ukrajinskega gospodarstva

Letos spomlad je nemška vlada izdala važne ukrepe za obnovo ukrajinskega gospodarstva. Z agrarnim redom, ki ga je predpisal minister za zasedeno vzhodno ozemlje Rosenberg, je bilo ukinjeno kolektivno kmetijsko gospodarstvo ko se namerstalo kolhozov za prehodno dobo ustanovljajo zadruge za obdelovanje zemlje (kmetijske arteli). Poleg tega je bila posameznim kmetom poveljana površina zemlje, ki jo svobodno obdeluje. Nadaljnja dodelitev zemlje kmetom bo odvisna od tega, v kakšni meri bodo sodelovali pri obnovi in v kakšni meri bodo oddali presežek pridelka. Tem zadruham je zaenkrat predpisana minimalna količina pridelka, ki ga morajo oddati v obliki naravnale dajatve. Postopno bo obnovljeno individualno kmetijsko gospodarstvo pri čemer bodo imeli prednost najbolj sposobni in delavoljni kmetje. Za upravo bivših sovetjskih državnih kmetijskih posestev je bila ustanovljena s sedežem v Königsbergu posebna družba »Landgewirtschaftung-Gesellschaft m. b. H.«

Da se organizira kmetijsko proizvodnjo o načrtu in po sodobnih načelih so bili postavljeni posebni upravitelji in svetovalci. Kakor poročajo vodja oddelka za prehrano in kmetijstvo pri državnem komisariju za Ukrajino, je prvotno prišlo iz Nemčije nekaj sto takih upraviteljev in vojnogospodarskih uradnikov, sedaj pa je v Ukrajini že okrog 7000 takih upraviteljev, ki so po večini nemški solani kmetje. V vsakem okraju vodi načrtno organizacijo kmetijske proizvodnje okrožni kmetijski vodja, ki mu je v večini primerov dodeljen še pomočnik. Poleg tega so za vodstvo kmetijske proizvodnje ustanovljeni še posebna upravna in posvetovalna središča na vsakih 8 do 12 bivših kolhozov.

Bivši nemški kmetje, ki so v svoji domovini gospodarili na razmeroma majhnem posestvu, morajo tu nadzirati in voditi dela na področju, ki usteza velikosti nemškega okraja, in so odgovorni, da obnova kmetijskega gospodarstva izvrši po načrtu. V ta namen so jim bile dodeljene znatne količine semen, pripeljati pa so morali še številno uprežno živino kot nadomestek za poškodovane ali uničene traktorje. S primitivnimi sredstvi je nemški upravi doslej uspelo obnoviti okrog 30.000 poškodovanih traktorjev, obnovljeni pa so tudi številni drugi kmetijski obrati, kakor mlekarne, tvornice sladkorja, klavnice, mlini, pekarne itd. Nemška vlada je z objavo novega agrarnega reda dala Ukrajincem zopet pogum za delo. Zlasti ugodno je vplivala na voljo za delo okolnost, da so kmetje dobili večjo površino zemlje za lastno obdelavo in da so bili ukinjeni kolhozi ter se ustanovljajo zadruge za obdelovanje zemlje.

Vodja kmetijstva v Ukrajini Körner navaja, da znaša površina zemlje, ki je že sedaj dodeljena kmetom za svobodno obdelavo 5% celotne površine obdelane zemlje. Navzile pomanjkanju orodja in strojev ter škodi, ki sta jo povzročila vojna in huda zima s pozno pomladjo, je uspelo vrhu tega obdelati nadaljnjih 65% celotne površine orne zemlje. Sedaj prihajajo na trg še večje količine kmetijskih pridelkov, s čemer je bistveno olajšana prehrana nemške vojske na vzhodu.

Za vse panoge kmetijskega gospodarstva v Ukrajini so bili postavljeni posebni načrti, tako za obnovo živinoreje, ribarstva, perutninarstva, za pridelovanje oljnatih semen, bombaža, tobaka itd. Na področju kmetijstva je potrebno ogromno delo, kajti kmetijstvo v Ukrajini je zelo zaostalo. Pogosto je razširjeno mnenje, da je Ukrajina čudežna dežela, kjer vse uspeva brez posebnega truda in dela. Če pa si ogledamo statistike, tedaj vidimo, da je bil n.

pr. pridelek žita na hektar približno za polovico manjši kakor v zapadno evropskih državah z intenzivnim kmetijskim gospodarstvom. Res je zemlja v Ukrajini izredno rodovita, toda potrebno je tudi, da se obdelava po sodobnih načelih. Ne more pa biti dvoma, da bo ta dežela v teku let dala pravi znatne presežke. Hektarski donos se bo lahko pri intenzivnem obdelovanju postopno dvignil za 100%. V dobi boljševiškega gospodarstva je imela Ukrajina je malo presežkov kmetijske proizvodnje, pred svetovno vojno pa je znašal letni presežek okrog 45 milijonov meterskih stotov žita. Za obnovo živinoreje, ki je številčno občno nazadovala, zlasti po uvedbi kolhozov in obdelovanja s traktorji, je bilo potrebno uvoziti iz Nemčije veliko število plemenite živine.

Tudi na področju obrti, trgovine in industrije se kaže viden napredek. V Ukrajini so se naselile že številne nemške tvrdke, ki se bavijo zlasti s trgovino na debelo. Pionirsko delo teh tvrdk, ki so bile izbrane po skrbni presoji, se je že pričelo v znatnem obsegu. Predvsem so se v Ukrajini naselile velike trgovske tvrdke iz Hamburga in Bremena, ki so se prej bavile s prekomorsko trgovino. Te tvrdke imajo zaslano osebe in vse potrebne naprave in izkušnje, izgubile pa so, vsaj začasno, svoje dosežane področje. Te tvrdke oskrbujejo Ukrajino z raznimi industrijskimi izdelki, zlasti z orodjem in stroji, skrbijo pa tudi za razdelitev potrošnega blaga. Organizatorično je Ukrajina sedaj razdeljena na trgovinske okoliše. Postopno se obnavlja trgovinski promet, povsod pa nastajajo tudi zasebne detailne trgovine. Državni komisar za Ukrajino je te dni uredil pravni položaj teh tvrdk s posebno odredbo o ustanavljanju nemških trgovinskih tvrdk v Ukrajini. Pri nemških sodiških v Ukrajini se ustanovijo posebni trgovinski registri za nemške tvrdke. Ustanovitve tvrdk je dopustna, če so pri družbenih tvrdkah ali komanditnih družbah vsi osebno jamčeči družbeniki nemški državljani ali ukrajinski Nemci. Pri delniških družbah in družbah z omejeno zavezo pa mora biti polovica članov upravnega in nadzorstvenega odbora nemški državljani. V ta trgovinski register se vpisujejo tudi podružnice tvrdk iz Nemčije in posamezni trgovci.

Vzporedno se obnavljata tudi obrt in industrija. Sovjetski režim je oviral razvoj samostojne obrti in so bili obrtniki povečini združeni v kolektivne obrate, ki niso mnogo skrbeli za vzgojo narasčaja. Letos spomlad je bila izdana posebna naredba za obnovo obrti, ki predvideva glede na obstoječe razmere tri kategorije obrtnikov; popolnoma izučene mojstre, ki so sposobni voditi obrat, navadne mojstre in priučene obrtnike. Ta naredba predvideva tudi združitev obrtniških mojstrov v skupne obrate, tako zване artele in ustanovitve vnovčevalnih zdruag. Tudi za obnovo obrti je prišlo v Ukrajino veliko število nemških mojstrov, upoštevajoč okolnost, da spriču razmer ne bo tako kmalu mogoče vzgojiti sposobne domače obrtnike.

Veliki uspehi so bili zabeleženi tudi pri obnovi posameznih industrijskih obratov, čeprav je sovjetska vojska ob umiku porušila kar je mogla. Za kreditiranje novo razvijajočih se tvrdk in obratov je bilo doslej ustanovljenih v Ukrajini 17 gospodarskih bank, ki imajo skupaj 150 podružnic in plačilnih mest, ki so združene v Centralni gospodarski banki v Rovnu. Prav tako posluje tudi že Ukrajinska narodna banka in so te dni prišli v promet prvi bankovci, glaseči se na karbovance, ki se izdajajo v razmerju 1 rubelj = 1 karbovance = 0.10 marke.

Gospodarske vesti

— Nadaljnje povečanje hranilnih vlog v Italiji. Iz Rima poročajo, da se dotok novih hranilnih vlog v Italijo nadalje dviga in znaša sedaj mesečni presežek vplačil nad izplačili eno milijardo lir. Hranilne vloge, ki so znašale ob koncu leta 1941, 446 milijard lir, so se ob koncu aprila že približale skoro 50 milijardam.

— Žitna letina v Italiji. Žetev v Italijo bo kmalu zaključena. Iz vseh delov države prihajajo poročila, iz katerih je razvidno, da bo imela Italija dobro letino. Korporacija za žitno proizvodnjo je te dni zasedala v Rimu in je ugotovila, da sedanja površina, posejana z žitom, decela ustreza potrebam italijanskega konzuma in da je treba v bodoče pospeševati predvsem proizvodnjo krompirja. Ker je sedaj tudi promet z ajdo in prosom vključen v predpise za oddajo žita, je skoro prenehal promet na svobodnem žitnem trgu. V kratkem bodo znani podatki o letini za vse državo, na kar bodo eventualno določeni novi obroki za moko in kruh, ki so bili, kakor znano, 15. marca znižani.

— Uvedba akordnih mezd v gradbeni stroki v Nemčiji. Nemški »Reichsarbeitsblatt« je te dni objavil tarifne predpise za nemško gradbeno stroko, s katerimi se uvaja sistem akordnih zaslužkov v vsej nemški gradbeni stroki. Od 1. januarja prihodnjega leta se bodo morala povsod, kjer je to mogoče, gradbena dela izvrševati po akordnem sistemu, v večjih obratih pa že od 1. septembra t. l. Le tam, kjer so zahtevali tehnični razlogi in pri manjših delih bo dopuščeno plačilo delavcev z urno mezo. Če se določeno gradbeno delo s skupno mezdno vsoto preko 3000 mark ne bo mogel izvršiti v akordu, bo moral podjetnik to prijaviti državnemu pooblaščenca za delo. Naredba vsebuje podrobne predpise glede izračunavanja akordnih zaslužkov delavstva.

— Bolgarska zunanja trgovina zopet aktivna. Medtem ko je bolgarska trgovinska bilanca v lanskem letu zabeležila zaradi vojne razmeroma znaten uvozni presežek v višini ene milijarde levov, kaže letošni zopet znatnejšo aktivnost. V prvih štirih mesecih t. l. je znašala vrednost izvoza 2.94 milijarde levov (lani v istem razdobju 1.73), medtem ko se je uvoz povečal na 2.66, lani 2.24). Tako je bil letošni zabeležen izvozni presežek 250 milijonov levov, medtem ko je bila lani v prvih 4 mesecih trgovinska bilanca pasivna za 510 milijonov levov.

Huda neurja v Franciji

Pariz, 10. julija d. Silno neurje je v četrtek divjalo v francoskem departematu Nord, kjer javljajo iz vseh okrajev o hudi škodi. Neurje je spremljala toča, ki je opustošila polja in vrtove ter povzročila ogromno škodo. Posamezna zrna toče so tehtala po več sto gramov. V mestih Roubaix in Tourcoing je toča razbila množične steklene strehe pri industrijskih zgradbah. Po stanovaniških hišah je toča pobila po sebo v Tourcoingu na tisoče šip, tako da se samo v tem mestu ceni škoda na zdrobljenem steklu na 3 do 4 milijone frankov. O toči, ki je uničila poljske pridelke, javljajo iz vseh okrajev departemata Nord, posebno veliko pa je bilo uničenje v okolici mesta Cambrai, kjer so nalivi povzročili tudi lokalne poplave.

Zažigalne bombe v kinematografih

Lizbona, 10. jul. d. Iz Johannesburga v Južni Afriki javljajo, da so v četrtek zvečer in petih tamkajšnjih kinematografih eksplodirale zažigalne bombe. Po prvih še ne preverjenih vesteh je bilo povzročeno nekaj škod. Preiskava je doslej ugotovila, da so bile zažigalne bombe enakega izdelka kakor tiste, ki so meseca maja razdelele danski paviljon na razstavi, ki je bila v Johannesburgu prirejena pod imenom »Liberty Cavalcade«. Poročilo iz Južne Afrike pravi, da doslej še ni bilo mogoče izvršiti nobenih aretacij.

Velika eksplozija v ameriškem rudniku

Lizbona, 10. julija d. Iz Washingtona javljajo v petek zjutraj, da je prišlo v nekem rudniku pri mestu Morgantown v zvezni državi West Virginia do hude eksplozije in je bilo veliko število rudarjev v rovih zažeto. Eksplozija se je pripetila v četrtek zvečer in so reševalna dela, pri katerih sodelujejo sanitetne kolone in oddelki distrikte policije, še zmerom v teku. Podrobnosti o številu žrtev še ni bilo mogoče zvedeti.

Indijske čete

v japonski armadi

Šonan, 10. jul. s. Indijske čete, ki so ponudile svoje sodelovanje japonskim vojaškim oblastem, bodo uporabljene pri protiletalski obrambi otoka. Indijski oficirji, ki tem četam poveljujejo, so izjavili, da se je njih moštvo večalo v ta namen tri dolga leta.

Visoki komisar Ekselencija Grazioli in okrožni vodja dr. Retner s generaloma Roesenerjem in Brennerjem na Vrbskem jezeru

Če ne bo nesreče, bodo kašče polne

Novo mesto, 10. julija.

Že nekaj let ni letina na Dolenjskem kazala tako ugodno kakor letos. Lepo, sončno junijsko vreme je kaj ugodno vplivalo na rast in vsi posevki in ostali pridelki so v najlepšem razvoju. Le žito je zaradi dolgotrajne zime precej trpelo in je dokaj poročeno, zato ne obeta baš najbolje. Izredno zgodnja je letošnja žetev ječmena. Zlasti na vseh prisojnih legah so zgodaj pričeli žeti ječmen in so ga spravili v kozolce, kjer bo moral še nekoliko podzoreti. Tudi košnja so kmetje ugodno opravili in večina je spravila seno ob najlepšem vremenu pod streho.

Po novomeških in okoliških vrtovih so že pričeli kopati prvi zgodnji krompir (ki-

feljar), ki je letos prav dobro obrodi, vendar ga Dolenjci še vse premalo upoštevajo in ga sadijo le v neznatnih količinah. Izredno dobro so povsod obrodiše češnje, da so se veje pod težo dobrega sadu kar šibile. Zato se je letos tudi prvič zgodilo, da sprčo obilice sočnega sadeža posebno brusniški kmetje delajo iz češenj most, s katerim se prav pohvalijo. Tudi prve domače marelice že dozorevajo na prisojnih krajih, ki so letos po velikosti dokaj večje, vendar jih bo nekoliko manj kakor lani, ko je bila kar izredno ugodna letina za marelice. V splošnem kaže doslej letina prav dobro in če ne bo večjih vremenskih nepravil, se bodo kašče dolenjskih kmetov v splošnem prav dobro napolnile.

Zeljna mešica ugonablja zelje in cvetačo

MLADE zeljne rastline, zlasti pa rano zelje in rane karfiole uničuje neke vrste srčna gniloba. Nežni srčni lističi se najprej nekoliko zgrbančijo, zakrne, potem odmrjejo in prav v osrčju rastline se pojavi gniloba, ki brezpogojno ugonobi rastlino. To silno škodo v zeljnih in karfiolnih nasadih povzroča zeljna mešica (šiškarica, *contarinia torquens*), sama na sebi neznatna živalca, ki jo je zelo težko dobiti pred oči. Pojavila se je junija in legla jajčeca na dno srčnih lističev kapusnic. Ličinke, ki se izvalje iz jajčec, objedajo nežno srčno lističe. S tem ustavijo rast, listi odmrjejo in na njihovem mestu se pojavi gniloba.

Izpočetka šole niti ne opaziš. Šele po natančnejšem opazovanju vidiš, da je srce rastline razdejano tako, da je vsaka nadaljnja rast in tvorba novih listov nemogoča. Ko je rastlina v takem stanju, da že od daleč opazimo razdejanje, tedaj je ličinka že dorasla in že v zemlji pod rastlino, kjer se zabubi in v kratkem pride spet na površje kot mešica, ki iznova stavi zalogo v »srca« mladih kapusnic. Vendar pa je prvi zarod najbolj škodljiv, ker tedaj, ko se pojavi, so rastline še majhne in jim ličinke laže pridejo do živega nego starejšim, ki že bolj hitro rastejo in vsiljiva

odrinese ali prerastejo.

Obramba proti tem zajedavcem je zelo nezanesljiva, ker pridemo z njo navadno prepozno. Priporočajo prašenje s tobakom in prahom, z živim apnom, s sajami, kajnitom, z apnenim dušikom in celo z naftalnom. Tudi tobačni izvleček v običajni raztopini z dodatkom mazavega mila in nekoliko vinskega cveta odganja mešico od rastlin. Pomniti pa je, da vsa ta sredstva le tedaj ugodno učinkujejo, ako jih uporabljamo prej, preden je mešica zalegla jajčeca na rastlino, oziroma preden so se izlegle iz jajčec ličinke. Ko je zalega že na rastlini in se je gniloba že zajedla v njeno osrčje, tedaj navadno ne pomaga več ne prašenje, ne škropljenje. Tudi je važno, da prašenje, oziroma škropljenje večkrat ponovimo, zlasti po dežju.

Še težavnejše je zatiranje zeljne mešice. Predvsem je nujno, da čimprej populimo vse prizadete rastline in jih sežgemo ali kako drugače zanesljivo v njih zatremo ličinke. Ako čakamo, da nam uidejo v zemljo, nam nallega ne bo konec, ampak bo vsako leto večje. Mnogo tega mrčesa poberejo kure, ako jih spomladaj spustimo na zemljišče, ki ga obdelujemo.

(Sadjar in vrtar.)

Pohod italijanskih oklepnic edine na egiptskih tleh

KULTURNI PREGLED

Slovenski lesorez

V teh dneh je izšla knjiga, ki se po značaju in opremi uvršča med najrazkošnejše slovenske edicije: »Slovenski lesorez« v bibliofilski izdaji »Tiskovnega sklada Umetnostke (Bibliofilske založbe) v Ljubljani. Človeku, ki dobi v roke to knjigo, se zdi kakor razkošna roža tam, kjer skoraj ni več prostora za rože, marveč samo za drobne, skromne poljske cvetke. Ne le založnica, tudi Narodna tiskarna, ki je knjigo natisnila, je posvetila vso skrb opremi tega prvega reprezentativnega izbora slovenskega lesoreza. Vsi, ki so pripomogli, da je dobila knjiga tako monumentalno zunanost in pomembno umetniško vrednost, so lahko prepričani, da so opravili dobro in zaslužno delo.

Izd »Slovenskega lesoreza« pomeni dogodek v slovenski kulturni kroniki, čeprav je izdaja bibliofilska, dostopna le ožjemu krogu in potentem tako za širši kulturni konzum brezpomembna. Toda to ne zmanjšuje njenega pomena za slovensko kulturo, ki s takimi, čeprav žal težko dostopnimi reprezentativni izdajami dobiva pregled in dokumente svoje rasti na posameznih področjih duhovno-stvarjalne dejavnosti. Kdo je mogel pred izdajo te knjige tako na široko pregledati dosedanje uspehe slovenskega lesoreza? Poznamo številne domače lesoreze, tudi nekatere knjige in ilustracije ki predstavljajo posameznike, spominjamo se z razstav raznih lesorezov, toda celotnega vpogleda v uspešni razvoj ene izmed naših umetniških zvrsti in sicer ne ravno preveč popularne — doslej še ni bilo.

Zbornik »Slovenski lesorez« je sedaj izpol-

nil vrzel in izpričal tistim, ki hočejo na hitro pregledati višinske rezultate razvoja slovenske upodabljajoče umetnosti v teku zadnjega četrstoletja, da smo tudi v lesorezu znatno uveljavili našo kulturotvorno voljo. V umetnostno podnetnem učinku take izdaje vidimo predvsem njen pomen iz druge strani pa je izdaja v sedanjih razmerah dokaz neugnanega kulta knjige, lepe domače knjige kot vidnega potrrdila naše volje do kvalitete kulturne stvarjalnosti.

Knjiga »Slovenski lesorez« je izšla v formatu 34 X 25. Vezana je v črno platno z belim hrbtnom in ima na naslovnih strani platnic reprodukcijo večbarvnega Sedevega lesoreza. Knjiga je izdana na način orientalskih knjig z zaprtimi notranjimi listi, ima posebne priloge na umetniškem papirju z reprodukcijami del vodilnih slovenskih grafikov Smrekarja, Jakca, bratov Kraljev in Mihe Maleša ter štiri izvirne večbarvne priloge in sicer Mihe Maleša »Čase«, Saše Šantla »Madame Butterfly«, Mihe Maleša »Marija« in Maksima Sedeja »Pri branju«. Te priloge so avtorji v vsakem izvodu lastnorочно podpisali. Na ovojnem listu je reproducirana Toneta Kralja »Materina roka«.

V navadnem črno-belim tisku so objavljeni lesorezi naslednjih umetnikov (številka v oklepaju označuje število reprodukcij): Saša Šantel (5), Avgusta Šantel (2), Henrik Smrekar (5), Mihael Kambič (1), Viktor Cotič (1), Mirko Šubic (2), Ivan Kos (1), Božidar Jakac (18), Veno Pilon (1), Tone Kralj (2), Nande Vidmar (4), Drago Vidmar (5), Franjo S. Stiplov-

Severnovzhodno Movnika zažari na hribem grebenu skozj temno smrečje živorede plamen, se razširja, vzpenja, zajame kmalu vršice dreves, nad katerimi se zdajci vnašne v loku nebo, hosta, še ravno v plamenih naglo zatemni, nad njo se pa zmagovalno prikaže ognjeni kolobar kralja dneva na rožnato odsevajajočem obzorju. Skoz rahle meglice iščejo žarki svojo pot na široko, še sanjajočo barsko ravan, kjer se zablišče na vsakem blju rose kaplice nalik nešteti raznobarnim draguljem. Kakor da bi sonce polagoma varkavalo ves ta blesk, ki ga je maloprej razkošno razsulo po zemlji, postane, prej rdeče, zdaj rumeno, svetlorumeno in naposled žareče belo; rosa spari, meglice vzplavajo na rahlih krilih v sinje nebo in — prelesto poletno jutro se razliva čez hrib in plan.

Na brezah, hrastih in jesenikah mežikajo še napol zaspane nepopoljšljive klepetulje srake v mlado jutro. Iz temnega lesja na strmih pobočjih se utrinjajo s polglasnim kreketom vrane in leté proti Barju. Škerjančki gostole za stavo v sinje nebo svojo pesem o življenju. Prepeluh udarja zdaj v daljavi, zdaj v bližini, povsod navzoč in nikjer viden, na svoje strune. Vse se veseli življenja v naravi, pretikani z nešteti lepota. Človek, raduj se tudi ti teh prelesti, da bo pčilo odmerjeni sen tvoje življenja čim lepši in po množini užitek v prirodi čim daljši!

Više in više se dviga kralj dneva preplavljajoč ravan z bleščečo svetlobo in mi je sence, ki je sonce prej ali slej ne zalije s svetlobo. Že se je zbudil ves mali krilati svet, ki mu sončna toplota vsakega jutra znova vlija silo življenja v napol otrpeli život. Po vsej ravni brni in brenči in frfota polno teh malčkov, ki srkajo sladki nektar iz nešteti cvetnih majolčic. Tudi mlade lastovke križarijo po zraku, v kolikor ne sede utrjene po jutrnjem lovu na brzjavni žicah, kjer razbere glasbe večje oko morskak napevčev z lastovičjih not. Na žice se pa zatekajo tudi drugi krilati pevci. Tu čivka ljublji, zeleno rumeni glasek, majhne konjenke se s tenkim glaskom pomenkujejo, prikupna bistrooka črnoglavca si ogleduje, nagibajoč glavico zdaj levo zdaj desno, samotnega popotnika. Celo kak dražestni lišček v pisani halji se ustavi na žici in se razgleduje po pašnikih, kjer so se rdečeglavi bodljikavi turki že razcveteli.

Krajsje in krajsje postajajo sence, kosci in žančice so odšli v senco h kosilu, ki ga je skrbna kmetica poslala v velikem jrbasu, vse se je umirilo pod žgčimi žarki. le kak »amujen voz« še drdra proti vasi. Nad pšeničnimi polji, nad cestami trepeče razgreti vrak, kakor da bi se neprenehoma prepletale steklene rti. Nežne rastline povsajajo glavice. Stopimo čez senožitje mimo rumenih poljan in zelenih njiv, saj nas vabi nedaleč košata osivela breza, ki se zrcali v majhni barski lovi! Mir stvarstva, tišina naokoli! Razmišljajoč o vsakdanjih skrbih pridemo vžilec leptom, ki nas okrožajo, vendar do zaključka, da so trpkosti življenja boljše od groba brez trpljenja.

Lokva je obkrožena od dobrih kmetov, ki spominčijo, med njimi je nekaj bodalstih listov perunike, na zemlji se plazijo ponižni slaker z rumenim cvetom. Sredi tega venca se pa beli na gladini cvet kralja Barje, cvet bareda ali lokvanja med okroglimi listi. Tako je lep, da si ga bo vila studenka gotovo nataknila v temne lase, ko bo zverč, odeta v beli pajčolan, rajala na mehki obali. V vodi sami, ki ji je dno zaroslo z rmancem, je nekaj zelenohlačarjev, ki nas začudeno vprašujejo ogledujejo. Z dna izmed vječ plavajo majhne, temne prikazni čisto h gladini. Pupki so to ali vodni močerad. Več vrst jih je tu, s pegastim, črnorumenim, z oranžastim in pa z rumenim trebuhom. S kačastimi migljaji repne plavuti prilivajo h gladini po požirek svežega zraka, zatem pa hite v globino. Majhni in večji hrošči pomaljšajo v presledkih okrogle zaokle iz vode in s svežim zračnim mehurčkom hite spet nazaj, kakor da bi jim bil kdo za petami.

Rahlo se je zdaj dvignil podsončnik in prijeten hlad veje izpod sonca. Prej negibni, se zdaj v krošnji breze mrmrlajoče pomenkujejo lističi. Pa tudi kljunasti mali svet se je spet zbudil. Tam iz žita so žanjice spodile trumo prijaznih škorkov, v jatah rabutajo tudi zvesti človekovi spremljevalci drzni vrabci, saj zdaj je njih čas, da se preskrbe s toščo za potovanje, za zimno. — Na našo brezo se je zdajci vsedel mali čiček, pobiral med listjem, nas zagledal, malo nejevoljno začičikal in nekam

V zlati luči zorečega poletja

odtrgal. Na trnju onstran jamice si zdaj natika ostrooki srakoper precejšnjega hročča na kvišku štrlečo vejico in ga zatem počasi s očitnim zadovoljstvom pohruba. Že je zašla senca vzhodne doline pohribja in hlad se polagoma vali po nji na južni del Barja. V daljavi se oglašja kak kralj zvonec, rezki pok biča, vpitje, če se goved zateče na tujo njivo. Pastirski in

da se navzame v prirodi, prešinjen od teh lepot, srčne kulture, kajti le v njej in samo v njej se skrivajo viri pravega, človeka vrednega življenja.

Že se posavlja kralj neba in krasna je slika njegovega zatona. Rumeni kolobar se dotika nekeje v daljavi grebena in se naglo pogreza v neznani svet. Še polovica ga je, sence so se raztegnile po vsej ravni, po-

pastirice ženó živino na pašo. Na strniščih so pridne žanjice postavile smope v kupe in že se polagoma pomikajo dolge lestevnice, zaprežene s konji ali z govedom čez mehka poljska pota po žito, po vsakdanji kruh. Castivreden je kmet, ki v sragah svojega obličja dela in gura na sveti zemlji svojih pradedov!

Po mehkih lokah nas nosi urni korak. Vedno bolj se daljšajo sence proti vzhodu. V svežem pišu so si cvetice spet pomagole. Komarji rajajo v trumah nad obrobim grmičevjem, se pa v tem času dvigajo iz vodice razne enodnevnice, ki so večji del svojega življenja preživele kot čisto prav grde ličinke v vodi, zdajci pa vzlete kot mični metuljčki proti zlatemu soncu. Saj skrajni cilj vsega je lepota, je dovršenost, človeku s pametjo in srcem je pa dolžnost,

stale medle, brezoblične. Zdaj še ozek rdeč lok, poslednji žarek se zablišči — in ravan je zajel prvi mrak. V vaseh se dviga dim navpično k nebu, v dolinah in na gričkih se zaporedoma oglašajo prijetni napevi zvončkov v slovo lepemu božjemu dnevu. Odnehale so ptice s svojim ljubkim petjem, cvetne majolčice so se, nasičene s svetlobo, napol zaprle, tema vsrkava vedno hitreje svetlobo, nad vodkami se pa zgrinjajo belo sive meglice. Pravkar rdeče oblače nad Movnikom je zdajci že sivomodro, kmalu sivotemno, slepa noč je zagospodarila nad prirodo. Iz gozdov odmeva turobni duvil čuvili. Podhujke in netopirji švigajo ljubim večšam med drevejem. Barje pa sanja o lepem dnevu, ki je minul, in nam odseva v duši nepozabni prizori, polni življenja in pestrosti.

Dolenjsko čebelarstvo napreduje

Novo mesto, 9. julija.

Že od nekdanj so Dolenjci znani kot umni čebelarji, saj pa tudi so za uspešno čebelarjenje dani na Dolenjskem vsi potrebni pogoji. Do prve svetovne vojne je prevladovala na Dolenjskem trgovina z živimi čebelarji, katere glavni pobornik in organizator je bil svojačinski graščak v Podsmreki pri Višnji gori, baron Rožič. V zadnjih desetletjih preteklega stoletja je baron Rožič bil organizator čebelarje po vsem Dolenjskem in je opravljal vneto propagando za pozivljanje tedaj še zaostalega čebelarstva. Baron Rožič je sam po dojenjskih krajih nakupoval čebel in jih nato kar na veliko izvažal v razne evropske države. Tako je razširil slavo kranjske čebeline po vsej Evropi. Poleg njega pa se je mnogo bavil z izvozom čebel znani dolenjski čebelar Franc Košak z Grosupljega.

Delo teh dveh čebelarjev se je torej v glavnem omejevalo na trgovino s čebelarji, zato sta oba propagirala kranjske, ki so prikladnejši za izvoz. To je bilo v škodo naprednemu čebelarstvu, katerega glavna naloga je v čem večjem donosu medu. Vse tedaj že delujoče čebelarске zadruge so se zaman borile proti kranjskim in tudi, ko je že trgovina z živimi čebelarji skoraj popolnoma prenehala, so se dolenjski čebelarji še vedno krčevito oprijemali stavega načina čebelarjenja. Nikakor jih ni bilo mogoče pripraviti k napredku. Šele v zadnjih dvajsetih letih se je čebelarstvo tudi na Dolenjskem precej na široko razvilo in se postavilo na zelo umno in napredno podlago. Predvsem so se pričeli dolenjski čebelarji vedno bolj oprijemati žnidarščevih panjev, le redki so še obdržali po nekoliko kranjske, ki sicer niso toliko donosni, so pa zelo dobri za rojenje. Sporedno s tem razvojem se je pridelek medu kar posestiril.

Okolica Novega mesta ima za čebelarstvo kaj ugodno pašo in podnebje. Vsa okolica in še prav posebno prostrana okoliška šmihelska občina je na gosto porasla z lepimi sadovnjaki, ki so posebno letos s svojim bogatim razcvetom dali marijivim čebelarjem obilno pasto. Jeseni pa dajejo izdatno pasto številna ajdišča. Spričo tega je čebelarstvo tod na lepi višini ter imajo nekateri čebelarji celo do 240 panjev, večina pa jih ima izpod 50.

Čebelarstvo je postajalo iz leta v leto donosejše in mnogi čebelarji so si napravili že z njo nekoliko premoženje. Zadnjih pet let pa je bilo izredno slabih za čebelarstvo in so novomeški čebelarji samo lani izdali za pitalni sladkor kar 14.855 lir. Med sam je dosegel posebno letos zelo visoko ceno in se prodaja po 40 lir kg. Zaradi tega zdaj čebelarji večino medu prodajo in le manjše količine obdržijo za izdelovanje medice in za uspešno zdravlilo. Lani je bila v splošnem kaj slaba letina, saj ajda niti ni medila. Kljub temu je baš v novomeški okolici znan primer čebelarja, ki je lani iz petih panjev pridelal kar 26 kg medu, kar dokazuje, kako donosno more biti napredno čebelarstvo.

Dolenjski čebelarji so danes precej dobro organizirani in deluje na Dolenjskem že 34 čebelarjskih združenj s preko 700 čebelarji. Ta dobra povezanost čebelarjev pa je tudi mnogo pripomogla, da je upravno oblastvo izdatno podprlo marijivo delo dolenjskih čebelarjev in jim s preskrobo sladkorja za zimsko prehrano čebel in z večjimi prispevki za nakup čebelarjskih priprav omogočilo čim popolnejše čebelarjenje.

Obnovite naročnino!

prej, vse pa so mi mesece in mesece tlačile telo in duha s tisoči stisk in tisoči bolečin. In čeprav si nam, kakor lahko izkusim vsak izmed nas, dala za bolezen dovolj novih, nenavadnih bolečin in večjo nesrečo kakor nas navadno zadeva (kakor da bi človeško življenje ne bilo že po sebi zadosti bedno), nisi privoščila človeku kot odškodnino za vse to dobe nenavaden in prekipavajočega zdravja, časa, ki bi mi mogel nuditi po svoji kakovosti in veličini kakšno izredno zadovoljstvo. Skoraj bi bil oslepel v krajih, ki so večidel pokriti s snegom, kakor se dogaja Laponcem v njihovi domovini. Ljudje smo nenehno ogroženi od sonca in zraka, dveh življenjskih stvari, ki sta celo potrebni za naše življenje in zategadelj neizogibni. Zrak nas ogreva z vlogo, z mrazom in z drugimi stanji: sonce z vročino in celo s samo svetlobo. Tako se ne more človek nikdar predati ne temu ne onemu, ne da bi občutil večje ali manjše neugodje ali škodo. Naposled se niti ne spominjam, da bi mi kdaj potekel en sam dan življenja brez kakršne koli boleti, medtem ko ne morem dovolj naštevati dni, ki sem jih preživel brez trohice zadovoljstva. Vidim, da nam je prav toliko sojeno trpeti, kolikor neživati: da nam je prav tako nemogoče živeti v miru, kakor živeti v nemiru brez bede. Zato sem jel sklepati, da si ti odkrita sovražnica človeka in vseh drugih bitij in vsega svojega stvarstva; da nas loviš zdaj in zdaj zabadaš, zdaj tepeš, zdaj trgaš, a vedno nas mučiš in preganjaš. Dejal sem si, da si zaradi navade ali na ukaz krvnik svoje lastne rodbine, svojih sinov in tako rekoč svoje lastne krvi in lastnega drobovja. Tako mi ne ostaja nič več upanja, zakaj doumel sem, da ljudje nehaajo preganjati onega, ki beži proč od njih ali se

Giacomo Leopardi:

Razgovor med Naravo in Islandcem (Konec)

In kakor koli je že: čeprav sem se skoraj vedno in popolnoma odpovedal slehernemu uživanju, se nisem mogel izogniti mnogim in raznim boleznim; izmed njih so me nekatere spravile v smrtno nevarnost, druge povzročile, da nisem mogel rabiti tega ali onega ude, ali pa so zakriville, da mi je bilo posihal življenje težje kakor

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

188. Kaj so iskanci min?
189. Kako učinkujejo vodne bombe?
190. Kaj je »zlati rez«?

191. Črveno jabolko.

Ko mo zadnjč prerezali lepo jabolko, smo na svojo žalost opazili, da je bil v njegovi notranjosti gospodari črv, tako da

ni bilo za drugo rabo, nego da nam je dalo idejo za uganko: Poglejte si sliko, ki predstavlja naris poti, ki jo je izgrizla žival v jabolčnem mesu. Ali nam lahko pove, kje je prišla v jabolko in kako je šla iz njega?

192. Problem z žico.

Prijatelj našega lista ima na deželi posestvo in to bi rad priključil na električno omrežje bližnjega kraja. Posestvo je od kraja oddaljeno 1400 m. »Torej bom rabil žično napeljavo v dolžini 1400 m,« je menil naš prijatelj. Opozorili smo ga, da je njegov račun napačen in je to tudi uvidel. Zakaj bi 1400 m žične napeljave ne zado-stovalo?

Rešitve nalog 9. t. m.

183. Očelja iz Shakespearovega »Hamleta« se je utopila.
184. Vsota notranjih kotov v trikotniku znaša 180 topnih.
185. Anomalija (beseda je grškega izvora) pomeni vsako izjemo od pravila, nepravilnost, nerednost. Občno prirodno pravilo je n. pr., da ima vsako telo (vobče) pri višji temperaturi večjo, pri nižji temperaturi pa manjšo prostornino, to se pravi z drugimi besedami: telesa se z rastočo temperaturo raztezajo, s padajočo temperaturo pa krčijo. Voda pa dela neko izjemo, in sicer obstoji »anomalija vode« v tem, da ima voda med 0° in 4° C pri nižji temperaturi večjo prostornino. Prostornina vode je pri 3° približno tolikšna kakor pri 5°, pri 2° približno tolikšna kakor pri 6°, pri 1° ka-

kor pri 7°, pri 0° kakor pri 8°. Prostornina pri 0° zmrzuje vode se zveča celo skoraj za 1/11. Prostornina ledu se s temperaturo pod 0° spet zmanjšuje. Pri 4° je prostornina vode najmanjša in njena gostota je tedaj največja.

Ta pojav je v življenju prirode velikega važnosti. Ko se pri nizkih zračnih temperaturah voda v jezerih ohlaja in je njena temperatura še nad 4°, padajo na vrhu ohlajene vodne plasti kot specifično težje k dnu, specifično lažje pa se toliko časa dvigajo k površini, da dobi vsa voda temperaturo 4°. Če se sedaj vrhna plast še nadalje ohlaja, ostane zaradi manjše gostote še na vrhu, ko že zmrzne. Led ovira nižje plasti, da ne morejo tako hitro zmrzniti in se njegova plast zato le polagoma debeli. V globlji plasti pa obdrži jezerska voda temperaturo 4°. Stojče vode ne zmrznejo do dna, vodne živali se ohranijo žive — tu vidimo, kakšen pomen ima anomalija vode za življenje v prirodi. Le malo živali, kakor n. pr. žabe, se ohranijo žive, če zmrznejo v led, velik del življenja v vodi pa bi moral v takšnem primeru poginiti.

Tekoče vode se ohladijo pod nekimi pogoji pod 0° in zmrznejo ob trdih telesih, n. pr. ob kamenju, da se stvori tako zvani pritajni led.

Plitve vode lahko zmrznejo do dna, n. pr. 1 m globok ribnik. Šele pri večjih globlinah dobimo vodo s 4° C, a v globlji kakšnih 100 m je ta vodna temperatura vse leto stanovitna.

Če je temo zamašena steklenica napolnjena z vodo in ta voda zmrzne, razžene steklenico led. Enak pojav poznamo v obliki preprečevanja: voda, ki zmrzne v ozkih razpokah skal, te skale razžene. Najprej drži led posamezne dele še kot nekakšna malta skupaj, ko pa se led stali, odkrušeni kosi odpadajo. Iz tega razloga se pojavljajo v visokem gorovju kameniti plazovi zlasti spomladi in v višinah večnega ledu po sončnem vzhodu.

Voda v hladilniku motorja ne sme zmrzniti, da ga ne razžene! Proti temu se avtomobilisti zavarujejo na ta način, da hladilni vodi primešajo snov, ki zadržuje zmrzovanje vsaj dotlej, da pade temperatura na —30°.

186. Naša običajna šahovska naloga:

1. Lg5—d8!, Kd7xd8; 2. Kd5—d6, Kd8—e8; Ta5—f5 (2....., Kd8—c8; 3. Ta5—b5).

Možne bi bile še sledeče variante:

1....., Kd7—e8; 2. Kd5—e6, Ke8—f8; 3. Ta5—g5 (2....., Ke8xd8; 3. Ta5—c5, ali: 1....., Kd7—c8; 2. Kd5—c6, KxL; 3. Ta5—e5).

V vsakem primeru napove beli z naslednjo potezo mat.

187. Nekaj za računarje.

Možak je lahko bil utrujen, kajti preden je položil po svoji metodi zadnji kamen v vrsto, je prehodil nič manj nego 400 km!

Weissmanna pozval k redu zaradi svojega dežnika. Ko je videl, da ima mož, ki je hotel malo prej odnesti njegov dežnik, pod pazduho kar tri dežnike, je poklical spovednika in mu naročil, naj opozori stražnika na nevarnega človeka, ki je očitno poplizen kavarniški tat. Brž nato je v voz vstopil stražnik ter s stroгим uradnim obrazom izvelel beležnico, da si zapiše ime nosilca treh dežnikov. Ta je prišel seveda

v še večjo zadrego, dokazoval je zama, da so to njegovi dežniki, ki jih ravno nese od popravila. Konec zadeve je bil ta, da so se tražnik in oba gospoda napotili k dežnikarju, kjer se je v veliko zadovoljstvo gospoda Weissmanna stvar ugodno pojasnila. Zjaj je bila vrsta na drugem gospodu, da se je vljudno opravičeval, ker je obdolžil gospoda Weissmanna kraje dežnikov. Ker sta oba moža dobro vzgojena, sta se kmalu pomirila, se nasmejala in odšla na pivo.

POSVARILO

Pri sodni razpravi se je neki odvetnik razburil, da je zakričal na svojega nasprotnika:

»Vi ste največji idiot pod soncem — več-jeja še nisem videl!«

Sodnik ga je resno prekinil:

»Ne pozabite, da sem tu še jaz!«

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Mlado Jutro

Zgodba o malem Jaku

Jako je bil opica. Doma je bil sredi velikega pragozda. Tam ga je ujel neki častnik, ko je bil Jako še tako majhen, da ga je lahko v nogavici odnesel domov.

Častnikova gospa in mali sinko, ki sta ga imela, sta bila kaj veselo presenečena, ko se je prikazal iz nogavice tako zabaven gost. Dala sta mu lepo ime in kmalu je bil Jako ljubljeneč vse hiše.

Na žalost so se morali Jakovi redniki že prve dni prepričati, da reja mlade opice ni samo prijetna stvar. Jako je bil namreč poln bolh. Da bi mu jih pregnali, so ga od nosu do konca repka natrli z mazilom zoper bolhe. Jako pa ni bil te dobrote prav nič vesel. Narobe, strašno se je hudoval, ko so ga izpustili. V veliko radost svojih bolh se je jel lizati kakor nor in ni odnehal, dokler ni pospravljal vsega mazila. Toda pomnite, otroci: ni vsako zdravilo za notranjo rabo! Huda maža je povzročila v Jakovem želodčku strašno homatijo. Več dni je živel med življenjem in smrtjo; ker je bil pa mlad in čvrst, se je nazadnje vendarle opomogel. Zjaj se je začela nova muka: okopali so ga! Jako je pihal, pljuval in cepetal takisto kakor otroci, ki se bojuje vode. A bolhe, kolikor jih ni bilo pregnalo mazilo, so pri tem potonile.

Dobri redniki pa niso pomislili, da je opičje življenje brez bolh zelo pusto in žalostno. Ubogi Jako, ki se je prej

po cele ure zabaval s tem, da si je lovil bolhe, je imel zdaj mahoma prazen kožušček. Dolgo, dolgo se ni mogel utolažiti.

Nu, kakor človek, se tudi opica vsemu privadi. Jako se je tako navadil snage, da je hotel imeti na svoji postelji vsak večer novo prevleko. Kadar je videl, da mu niso bili dali oprane rjuhe, je potegnil staro s postelje, jo vrgel na tla in zabaval tako neznan-sko, da ga je bilo strah poslušati.

Pri jedi je posebno čislal dobre re-či. Najrajši je imel pečenko. Ker se

meso v vročih deželah hitro pokvari, je prišla ta dobrota le redko na mizo in Jako je bil nanjo tem bolj pogolten. Nekoč so imeli častnikovi obisk; gostje so bili pojedli juho in kuharica je prinesla na mizo glavno jed — velik, slasten kos pečenega mesa!

Častnikova gospa e že hotela vsta-ti, da bi razdelila pečenko, kar plane izpod stropnega tramovja majhen škrt, popade pečenko in izgine, preden so mu jo ugetnili vzeti. Bil je Jako! Zadovoljno se je držal za tram in tiščal pečenko k sebi, ne pazec na omako, ki je kapljala od nje in gostom po oblekah. Tolikanj so se smejali, da tudi častnik ni mogel biti prehud na malega razboj-nika. Kaznoval ga je sicer, a bolj radi lepšega kakor zares.

Častnikovega sinka, ki se je z njim igral, je imel Jako zelo rad; tudi z go-spo sta bila prijatelja, ker mu je zmerom dajala poslastkov; najrajši pa je imel častnika, in kadar je zunaj začul njegove ostroge, je pustil vse in mu stekel naproti. Da, kar ujezil se je, če si ga hotel v takem trenutku zadržati. Najbrže in maral, da bi častnik videl, kako se njegovo opičje srce oklepa tudi drugih ljudi.

Nekoč sta bila sinko in Jako vsa zatopljena v igro s kositrnimi vojaki. V tej zaverovanosti nista slišala častnika, ko se je vrnil domov in stopil v sobo. Šele čez čas ga je Jako opazil. V svojem presenečenju je ponorel. Kakor iz uma je podrl kositrne vojake in jel skakati po njih. In ne samo to: mahoma je planil na dečka ter ga grdo ugriznil v komolec.

Častnik pa je bil kljub nejevolji in prepadenosti pameten mož. Namesto da bi malega neobrzdanca pre

tepel, se je dolgo časa delal, kakor da Jaka vobče ne vidi. Več dni ga ni ne pogledal ne pobožal. Vsi so videli, kako je šlo to zaničevanje grešniku do živega. Potrt je bil, da nikoli tega, nič več se ni igral, nobena jed mu ni šla v slast, in ko mu je deček položil v skledico košček pečenke, se je ni dotaknil. Nazadnje mu je častnik odpustil in Jako je od veselja nad tem prevračal take kozolce, da so ga komaj ugnali. Ugriznil pa ni nikoli nikogar več.

Še nekoga se je bil Jako z vsem sr-cem oklenil: mladega prašička, ki je tekal po dvorišču. Tega je ljubil menda nad vse. Če si mu dal kolača, je

skrival odlomil košček, se splazil k prašičku in mu ga po drobtinica stlačil v rilček. A tudi za prašička ni smel nihče vedeti, da sta prijatelja. Kadar ga je kdo zalotil z njim, je v jezi pahnil cvilečo živalco od sebe in jo ozmerjal na vse pretege, kakor da mu ni prav nič do nje.

Tako je živel Jako v častnikovi hiši precejšnjo vrsto let. Kakor pri ljudeh, so se tudi v njegovem življenju menjavali veseli in žalostni dnevi. Radi so ga imeli in dobro se mu je godilo, a vendar mislim, da je bil kdaj pa kdaj nesrečen. Kdo ve, morda bi bilo zanj bolje, da ga je častnik takrat pustil v domov. Kajti kakor ljudem, tako je tu-pragozdu in ga ni v nogavici odnesel di živalim najdražja na svetu prostost!

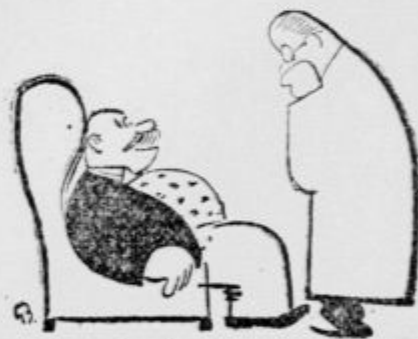
ANEKDOTA

Razmerje francoske kraljice Marije Antoniette z lepim in bogatim grofom Ferse-om je zbuvalo nekoč mnogo pozornosti in o njem je krožilo vse polno anekdot.

Ob neki priliki je kraljica grofa baje prosila, naj ji pošlje sliko tiste ženske, ki jo najbolj ljubi.

Grof ji je takoj ugodil. Po svojem služabniku ji je poslal majhen, s cvetjem okrašen zavitek in ko ga je kraljica odprla, je našla v njem — ogledalce.

VSAK DAN ENA

Zdravnik: »Analiza je pokazala, da imate sladkor.«

Pacient prestrašeno: »O, gospod doktor, prosim lepo, ne govorite nikomur o tem, ne uničite me, saj gre samo za majhno zalogo!«

Meh za smeh

Nebesa in pekli

Nekoč so se v družbi pogovarjali, kako mora biti po smrti v nebesih ali v peklu. Stara filmska igralka Adela Sandrockova, je kratko rekla:

»Zaradi podnebja bi bila rajši v nebesih, zaradi družbe pa v peklu.«

Nekoč in zdaj

On: »Skandal, kako slabo je tale ulica razsvetljena!«

Ona: »Le nikar ne bodi krivičen! Ko še nisva bila poročena, si vedno pravil, da je razsvetljava te ulice neopravičljiva potrata luči.«

Ne ženi se zaradi denarja

Ameriška milijonarka stoji pred poroko. Pravi svojemu ženinu: »Tom — nekaj me muči, namreč to, da ves svet misli, da se hočeš poročiti z menoj zaradi denarja.«

»Pusti, naj govori svet, kar hoče! Kaj bi se menila zanj?!« je lahkomišlno odgovoril ženin.

»Ne, Tom! Hočem se prepričati, da je še na svetu nesebična ljubezen. Veš kaj — darujem tri četrtine svojega premoženja za misijarske namene.«

Ženin nič ne odgovorič. Vzame klobuk in gre proti vratom.

»Kam greš, Tom?«

»Proč. Misijonar bom postal.«

Mož s tremi dežniki

Z Dunaja poročajo o nenavadni dogodivščini nekega gospoda Weissmanna, zelo spodobnega moža, ki pa so ga ljudje zaradi treh dežnikov obdolžili za tatu in se mu je komaj posrečilo, da je izprljal svojo poštenost.

Gospod Weissmann je soliden uradnik v mestni službi, zelo previden in reden v vsakem pogledu. Oni dan je ogledoval svojo garderobo ter je pri tem opazil, da ima tri dežnike in da so vsi trije bolj ali manj pokvarjeni. Vzel je dežnike pod pazduho in jih odnesel v popravilo. Rekli so mu, da bodo dežniki popravljani čez kakih dve uri in naj se takrat vrne ponje. Mož je šel za ti dve uri v kavarno, si naročil pivo in ves ta čas reševal križanke. Medtem se je ka-varna napolnila, pa tudi vreme se je nekoliko pokvarilo. Gospod Weissmann je od-dil, da je čas, da gre k dežnikarju, plačal je zapitek, stopil k obešalniku, vzel klobuk in v zanišljenosti obenem pograbil dežnik, ki je visel poleg klobuka. Toda že pri vratih ga je ustavil neki dobro oblečen gos-pod, češ da gre najbrž za pomoč, ker da je to njegov dežnik. Gospod Weissmann se je ves rdeč opravičeval, ter nekoliko v za-dregi odšel na cesto. Pri dežnikarju je do-bil vse svoje tri popravljene dežnike in je stopil na tramvaj, da se čim prej vrne do-mov.

Nesreča pa je hotela, da je v isti tram-vaj vstopil isti gospod, ki je prej gospoda

nehalo to ali ono. Zategadelj bi bilo v škodo svetu, če bi se katera koli stvar sprostila zakona bolesti.

Islandec: Slišim, da razpravljajo o tem tudi filozofi. In ker je na svetu tako, da oni, ki je uničevan, trpi in tisti, ki uni-čuje, ne uživa in je čez malo časa sam uničen, povej mi to, česar mi ne ume po-vadati noben filozof: Komu neki ugaja in komu je koristno takole nesrečno življenje vesoljstva, življenje, ki ohranjuje s škodo in s smrtjo vse tiste stvari, iz katerih je sestavljen?

Med tem ko sta modrovala tako in po-dobno, pravijo, da sta se pojavila dva leva, oba tolikaj sestradana in oslabela, da sta komaj mogla požreti tega Islandca. Ko sta stor-la in se malce nastila, sta si podaljšala življenje za ta dan. Toda nekateri za-nikujejo, da bi se bilo tako zgodilo in pra-vijo, da se je dvignil silen vihar v hipu, ko je Islandec še govoril; prekobil-ga je na tla in postavil nad njim ponosni mavzolej iz peska. Pod njim so ga našli neka-teri popotniki: bil je docela osušen in se je spremenil v lepo mumijo, ki so jo bili prenesli v muzej ne vem katerega mesta v Evropi.

Pomladanski zvezek revije »Italia«

Prišli smo letošnji pomladanski zvezek kra o ilustriranega tromesečnika »Italia«, ki ga posebej v italijanski in posebej v nemški izdaji razpošilja »Ente Nazionale per le industrie turistiche« skupaj z upra-vno državnih železnic. Kakor vsak zvezek te revije, je tudi ta po vsebini in opre-mi v najboljšem pomenu besede reprezentativen. Izbrane, delno kolorirane ilustracije in skrbno sestavljena vsebina dajejo re-viji značaj mikavne posredovalke lepot in

umetnostnih zakladov dežele, ki jo za-stopa.

Prvi članek z naslovom »Pomlad v To-skani« je iz pera člana Italijanske aka-demije Ardenga Sofficija, enega redkih predstaviteljev sodobne italijanske kulu-re, ki so enako pomembni na dveh umet-nostnih področjih: v poetični literaturi in v slikarstvu. Njegovemu opisu toskanske pomladi se pozna, da ga je spisal za na-ravno barvitost občutljivi slikar, kakor ka-žejo Sofficijeve slike, ki ilustrirajo sesta-vek, da jih je slikal umetnik poetičnega nastojenja. V obsežnem članku Angela Lipinskega »Zlati in srebrni oltarji sred-njega veka« najdemo mnoge zanimive umetnostno zgodovinske podatke, ki jih izpopolnjujejo številne, okusno izbrane in skrbno reproducirane ilustracije s primeri krasnih reliefnih antependijev. F. D. C. se-znanja čitatelja z materinsko zaščito in dečjim skrbstvom v današnji Italiji. Gio-vanni Lerdie-Olberg je prispeval članek o kupolah rimskih cerkva; oba sta seveda primerno ilustrirana. S tremi krasnimi sil-kamj v barvah je opremljen kratki sesta-vek »Italijanske cvetlice«. Od makov, rož in tulipana gremo pod vodstvom Micheia Biancale k razvalinam Paestuma z njego-vim Poseidonovim templjem, ki nam obu-ja vizijo Akropole. Prispevek Filipa Sa-chija obravnava — vedno z ilustracijami — zvezo med filmom in italijansko kra-jino: čudovito krajinsko ozadje filmskim dramam, nastalim iz fantazije in življenjske izkušnosti. Še ni zaključena serija zanimivih člankov. Arnaldo Fortini nas vodi v ognjišče franciskanskega kulta v Assisi, domačijo velikega srednjeveškega svetnika. Pisec pripoveduje o pomladan-ski slavnosti ondnotnih bratovščin, pri če-mer spoznamo na podobah nekatere zna-

čilnosti tega starinskega mesta z njegovi-mi bazilikami in samostani. Poseben pri-spevek pripoveduje o elektrifikaciji ita-lijanskih železnic, drug pa o življenju v so-torskih toriških mladine. Vmes so obilne informativne vesti in poročila, tudi te opremljene z ilustracijami. — Sofficijevi kolorirani toskanski motivi na obeh zuna-njih straneh ovoja dajeja zvezku vabljivo zunanost.

Pravopisna reforma na Hrvaškem. Prav-kar je izšla izvršilna naredba k zakonski odredbi o hrvaškem jeziku, nje-govi čistosti in pravopisu. Po tej naredbi bodo nastopile v književni, pismeni rabi hrvaščine nove spremembe, ki bodo ta je-zik spet nekoliko oddaljile načelom tiste jezikovne skrupnosti, ki so veljale za hr-vatski ali srbski jezik od Vukove reforme dalje. Sedanja uradno določena preosnova kaže tendenco, da naj se hrvaščina čim bolj oddalji ekavskemu govoru in nasloni na ikavskega, ki je bil vodilno narečje na tleh srednjeveške hrvaške države in ki je zastopal tudi med starimi pisatelji. Tako se bo poslej pisalo namesto doseca-njega bijel, cvijet, svet, liek, pri čemer je mišljen kot dvoglasnik in se ne sme več razlogo-vati. Določene so besede, v katerih postane dolgo je kratko je (na pr. djetinski, lep — ljepši i. t. d.). Nadalje bodo pisali tako kot v hrvaščini pred pol stoletja vrbaci (srbsko-hr. vrbaci), hrbita (prej hrpta), obnov-ljene so oblike s končnico -čtvo (smačtva, voličtvo, družtvo, knežtvo) in -žki (filo-žki, požežki), potleje srčce, otca, sudca, dohodci, sirotče, dočim so v zadnjih deset-letjih d in t izpahovali. Pravopisno kaže ta službena reforma oddaljevanje prej ve-ljavnemu fonetičnemu načelu: Piši, kakor govoriš!

Islandec: Vzemimo primer, da bi me bil kdo prostovoljno povabil v svojo hišo in me toliko časa vabil, da bi mu bil ustre-gljen in šel. In postavimo, da bi mi dal za stanovanje revno, na pol podrti izbo, kjer bi bil v večni nevarnosti, da se sesuje strop name. Naj bi bila ta izba vlažna, umazana, odprta vetrovom in dežju. In denimo, da me moj gostitelj ne samo ne bi

Kronika

* **Bivšemu princu Nikolaju Rumunskemu** je vrnjeno rodbinsko ime. Bukareštanski uradni list objavlja zakonski dekret, s katerim je razveljavljen svojačasni odlok bivšega kralja Karla II. in se bivšemu princu Nikolaju dovoljuje v bodoče rabiti rodbinsko ime Nikolaj Hohenzollern. Kakor znano, biva princ Nikolaj, odkar je bil izgnan, v Firenzi pod imenom Brana.

* **Paketi za vojne ujetnike** in vojne internirance. Ker nekateri zadnjih navodil v nedeljskem časopisu niso razumeli pravilno, naj velja naslednje pojasnilo: Paketi se sprejemajo ves mesec in to po že objavljenem dnevnem abecednem redu.

* **Rdeči križ poroča.** Pošiljanje paketov vojnim ujetnikom in civilnim vojnim internirancem v taboriščih v kraljevinu je poverjeno edino avtonomni sekciji Italijanskega Rdečega križa v Ljubljani. Oporazijo se zaradi tega prizadeji, naj ne izročajo takih paketov drugim osebam ali ustanovam, ker imajo carinski obmejni uradi nalog, da zadržijo vse take pošiljke, če niso bile poslano po R. K. in če ni seznama pošiljk prej videlala ljubljanske carske uprave.

* **Pogrešana šolarka.** Milena Meserkova, 11letna učenka osnovne šole na Čojzovi cesti, je prejšnjo soboto odšla z doma po spričevalu, nato pa je ni bilo več nazaj in starši od takrat nimajo več glasu o njej. Dekle je za svoja leta krepko razvito, okroglega obraza, svetlejših, v kite spletenih las, na sebi pa je imelo rdečo obleko z dolgimi rokavi. Zelo je verjetno, da je krenila proti Mirni in proti Sv. Križu na Dolenskem, kjer ima sorodnike. Kdorkoli bi kaj vedel o nji, se naproša, naj javi na naslov: Terezija Meserko, Hradeckega cesta 6, Ljubljana.

* **Dva velika meteorja nad Egiptom.** Nedavno jutro so bili v Egiptu priče edinstvene prirodne igre. Tik pred sončnim vzhodom se je pojavil velik meteor, ki je hitel z dolgim repom čez vse nebesni obok. Nekaj trenutkov za njim je sledil drug meteor, ki je bil sicer nekoliko manjši, ki pa je prav tako močno žarel. Ko sta oba meteorja izginila, je še dolgo ostal na nebu pepelkasto siv oblak. Med lahkovim ljudstvom je nenavadna nebesna prikazen vzbudila seveda mnogo ugibanj in prerokb, še zlasti sprčo sedanje bitke pri El Alameinu.

* **Film o Garibaldiju.** Legija »Garibaldi« je iz italijanskega filmskega društva »Luce« razpisala natečaj za filmske rokopise o Garibaldijevem življenju ali iz garibaldinske dobe. Razsodišču je predsedoval general Ezio Garibaldi, vnuk slavnega italijanskega borca za svobodo. Komisija je prejela vsega skupaj 54 rokopisov. Pet od njih je nagradila s honorarjem po 10.000 lir.

* **Proti uvalu ameriških filmov.** Po glasovom »Odlučimo se vendar« piše »Il Popolo d'Italia«: Med Američani so nam najbolj zagrizeno sovražne Hollywoodske »divje«, ki nam ne morejo oprostiti, da smo jih z vojno prikradali za nekaj evropskega olimpa. Mi pa tudi nimamo nobenega razloga, da ne bi sovražili Američanov, pri tem pa bi nasprotno »divjam« delali izjemo. Nasprotno, mirne duše se lahko v Italiji od prvotno predstavljanju filmov, ki poveličujejo okus in duha naših sovražnikov. Vključno temu pa filmska proizvodnja od onkraj oceana še sredi najbolj razbesnele vojne dalje krošnjarji po naših kinodvoranah. Ko smo prvkrat opozorili na to, smo dobili odgovor, da gre samo za izpolnitev pogodb, ki potekajo h koncu. Ko so potem vnovič prišli Hollywoodski filmi na platno, smo čuli, da gre tokrat za robo, ki se je našla z vojno na Balkanu. V resnici do takrat nismo vedeli, da je balkanska vojna privedla do zavajevanja ameriških filmov. Zdaj pa bi bil vendar še skrajni čas, da izločimo iz prometa kinematografske izdelke naroda, ki nam je v izredni meri sovražni, ki nas prezira in se bori proti nam.

* **Posvetovalnice za raka bodo v Nemčiji** ustanovljene v vsakem okrožju. Poročilo smo, da so vse nemške organizacije za zatiranje raka strnjene v enotno združenje, ki bo imelo 3 odseke: za raziskovanje in statistiko, za borbo zoper raka in za zbiranje sredstev za to borbo. Organizacija bo v vsej Nemčiji docela nanovo urejena. V vsakem okrožju bo s posvetovalnicami tudi preiskovalnica. Nemčija je dobila večje množine radija samo za zatiranje raka. Ni še odločeno, kje bo ustanovljen osrednji nemški raziskovalni zavod. Vsekarer pa izhaja pomen borbe zoper raka iz dejstva, da izkazuje statistika v Nemčiji vsako leto daleč nad pol milijona obolel za rakom, smrtnih primerov pa je letno več kakor 150.000. Če v miru so zato bile storjene priprave za velikopotezno borbo proti raku. Posebna pozornost bo posvečena začetnim obolenjem. Vsi nemški zdravniki, vse babice in sestre pomočnice dobijo primeren pouk, preko tega pa se bo razvila obširna propaganda, da bo ves narod poučen in posvarjen zastran raka.

* **Delavci iz Nemčije na dopustu.** V polletnem času so številni italijanski delavci, ki so zaposleni v Nemčiji, prispeli v domovino na dopust. Delavci, ki živijo le in dan daleč od svojih družin, se — razumne se — od srca vesele lepših sončnih dni, ki jih prebijejo med svojimi dragimi. Čas dopusta je odmerjen po dogovoru s pristojnimi delodajalci in delavskimi inštanccami v Nemčiji, v izjemnih primerih, izpričanih s potrebnimi dokazili, pa se lahko podaljša največ do 40 dni, za kolikor velja potni list. Dopustniki imajo plačano vožnjo v obe smeri, a kdor hoče uživati oddih preko določenega roka, mora vožnjo za povratek plačati sam.

* **Župnik aretiral tatalu.** V Goiasceli blizu Gallarate je župnik že del časa opazal, da mu neznani zlikovci vlamlja v puščice v cerkvi in odnaša darove župljanov. Ko je pred dnevi slučajno stopil v cerkev, je zaslišal sumljiv šum iz kottička, v katerem se je nahajala ena izmed pušic, in ko je pobliže pogledal, je zagledal neznanca, ki se je pravkar skušal izmuzniti. Župnik je odločno pograbil sumljivca za ramo in ga kljub vsem njegovim pokušom, da se iztrga in pobegne, zadržal toliko časa, dokler ni prišel občinski stražnik, ki so mu na to še orožniki prihiteli na pomoč. S pridičami je bilo potem ugotovljeno, da je sumljivec večkrat zagrešil cerkveni rop.

* **14 let ječe za umor dveh fašistov.** V Genovi je bil te dni zaključen proces proti steklarju Ugu Boccardiju iz Sarzana, ki je bil leta 1930. in contumaciam obsojen

na 30 let ječe, ker je leta 1921. sodeloval pri umoru dveh fašistov v Sarzani. Boccardi je pobegnil v Francijo, a ko se je nedavno vrnil, je bil na meji aretiran, narkar je bil sodni postopek proti njemu obnovljen. Državni tožilec je dokazoval, da je bil Boccardi vodja protidržavnih elementov v Sarzani in da so drugi ravnali po njegovih napotkih. Treba ga je smatrati za moralnega krivca zločina, zato je državni tožilec predlagal 19 let ječe. Sodišče je obtožencu odmerilo 14 let zapor, od tega pa so mu 4 leta na podlagi svojačasne pomilostitve odpustena.

* **Mezde se izplačujejo samo v gotovini.** Ministrstvo korporacij je odredilo, da se morajo mezde izplačevati samo v gotovini in da je izključen vsak drug način (v obliki bančnih nakazil, bonov itd.). Fašistična zveza industrijev je v tem smislu izdala navodila vsem podrejenim organizacijam. Jam.

* **Potrjes v Lačju.** V Nehiju (Lacii) so v ponedeljek ponoči ob 0.25 začutili močan potres. Prebivalstvo je preplašeno zbežalo iz hiš, vendar je valovanje zemlje kmalu ponehalo, da ni bilo škode ne na stavben in na ljudeh. Ob istem času so tudi v Campagnanu čutili dva potresna sunka, izmed katerih je bil prvi precej močan.

* **Nenavaden ribiški plen.** Ribiči Stefanu Vianellu iz S. Pietra in Volta pri Veneziji se je zadnjič sreča prav na široko nasmejala. Vrgel je mreže, a ko jih je začel vleči iz morja, je opazil, da je plen izredno težak. Med množico manjših rib, ki so migotale in gomazele, da je človeku jemalo vid, se je motala tudi večja riba — mlad delfin, ki se je z vso silo zaganjal, da se pretolče na svobodo. Ribič je bil vesel, ker je delfinov meso zelo iskano in cenjeno, in se je potrudil, da se mu mladi nasilnež ne izmuzne. A ko je dvigal mrežo, je opazil, kako se je od zunaj zaganjala vanjo druga, izredno velika riba — delfinka, ki je prihitela, da reši mladiča iz zagate. S previdnim manevriranjem je nazadnje uspel, da je s pomočjo priprav ujel še njo. Dogodek je bil predmet velikega zanimanja na vsej obali in ribič je poleg tržne cene dobil še znatno nagrado, ker je delfin nevaren ne samo ribjemu zarodu, temveč včasih napade tudi samotnega čolnarja.

* **Strela je zadela celo družino.** V Ebersdorfu v Nemčiji je ob večerni nevihti treščila strela v hišo Fasswaldove družine, ki je bila zbrana pri večerji. Štirje člani družine so se ob tresku zgrudili s stolov na tla in so obležali nezvestni. Posodo je vso razmetalo. Takoj po tresku je stopila v sobo nečakinja, ki je prinesla ostanek večerje iz kuhinje. Ko je videla družino negibno na tleh, je menila, da so vsi mrtvi in se je od strahu še sama onesvestila. Hvala bogu pa so si vsi skupaj čez čas opomogli, samo gospodinja je nekoliko ohromljena. Prepeljali so jo v bolnišnico.

* **Zalostna zlata poroka.** V normanski vasi Coqueinvilliersu so praznovali zlato poroko, ki se je za Zalostno končala. Vsa vas se je pripravljala na svečanost zakoncev Lesourdov. V jutru svečanega dne se je 76letna zlata nevesta prvič v svojem življenju počutila bolno in je prosila, naj pošljejo po zdravnika. Ta je kmalu prispel in ko je gospe preiskal, je kolikor le mogel obzirno povedal možu, da ne upa v njeno okrevanje. 81letni starček se je nato nezvestno zgrudil ob postelji svoje žene. Preplah zaradi njegove nezveste je pospešil njeno smrt in je ženica umrla, preden se je moč spet ovesliti. Mož pa se je samo toliko prebudil iz omotice, da je še enkrat videl svojo mrtvo ženo. Po nekaj minutah ji je sledil v večnost. Izdihnil je tisti trenutek, ko so vsi občani pod vodstvom duhovnih gospodov prišli v pestrem sprevedu pred hišno vrata, da bi zlato zakonski par povedli s pesmijo in muziko v cerkev.

* **Enajst 80letnih nevest** je v zadnji dobi stopilo v Turčiji v zakonsko zvezo. Njihovi ženi so po večini dosti mlajši. Eden izmed njih šteje komaj 30 let.

* **S češnje sta padla.** V Preserju sta obirala češnje 14letna hšarjeva hči Ana Možekova in 17letni sin krojaškega mojstra Gabrijel Intihar. Padla sta z drevesa in deklia si je zlomila desno roko, Intihar pa si je nalomil levo in se potolkel po glavi.

* **Tri nezgode.** Silvestru Kernu, 60letnemu posestniku iz Ribnice, je pri delu padel kamen na levo nogo, da mu je zmečkalno prste. Marija Šmalčeva, 80letna užitkarica iz Ribnice, je padla po stopnicah in si zlomila levo nogo. Marija Opekova, 9letna delavčeva hčerka z Vrhnike, pa se je močno poparila s krompom.

* **Beračica je plačala dolgove rodnege mesta.** V New Yorku je umrla Etelka White, ki je živela tako bedno, da so ji sosede hotele večkrat pomagati. Po navadi je odklonila pomoč, češ da ima sama dovolj za življenje. Ko je umrla, se je izkazalo, da je pred leti dedovala po možu, lastniku velikega mlina nekje na deželi, prav znatno premoženje. Ker je kmalu za možem umrla tudi njen sin, se je neotlačljiva vdova odpravila v New York, kjer je živela najskromnejše samotarsko življenje. Našli so poroko, s katero je zapustila svoje premoženje svojemu rodnemu mestu Albertvilleu z naročilom, naj poplača vse dolgove in zgradi sirotišnico v njen spomin.

* **Najmodernejši nemški cirkus** se imenuje »Feldzirkus Busch« in je bil te dni v Breslavi izročeno svojemu namenu. To veliko podjetje bo največ potovalo po vzhodni in južnovzhodni Evropi. Propagandni oddelek vlade v poljski guberniji je obvezalo cirkus Busch k rednim gostovanjem v večjih poljskih krajih.

IZ LJUBLJANE

Krompir

Trgovci z živili prosijo, da stranke takoj dvignejo pri svojem trgovcu odmerjeno količino krompirja. *

* **Poslednja pot dr. Pavla Avramoviča.** Sredi lepega, sončnega popoldneva je Ljubljana v četrtke spremenila dr. Pavla Avramoviča, šefa odseka za ljudsko zdravje pri Visokem Komisarijatu. Na njegovi poslednji poti. Pred hišo žalosti v Beethovnovi ulici se je zbrala množica pogrebcev, ki je nazorno izpričala, kolikoli prijateljev in splošnosteljev je imel pokojni. Ko je pravoslavni prota opravil prve pogrebne molitve,

je spreved krenil v pravoslavno župno cerkev, kjer je imel prota le, v srce segajoč nagovor, v katerem je orisal dr. Avramoviča kot človeka in delo, ki ga je opravil med nami. Iz cerkve je žalni spreved krenil na viško pokopališče, kjer so zemeljske ostanke blagega, zaslužnega zdravnika položili v večnemu počitku. Pogreba se je med drugim udeležil tudi poslanec Elks. Visokega Komisarija Emilia Grazzola, pokrajinski zdravnik dr. Duce, ter številni predstavniki uradov in stanovskih korporacij.

* **Najlepši poletni dan** smo imeli v četrtek. Medtem ko je oba prejšnja dneva zlezlo živo srebro na 30.5° C in je ob popoldanskem pooblačenju nastopala sopolarija, je bil četrtek ves jasen, od ranega jutra do poznega večera. Sonce je veselo prigravalo, vendar pa ozračje ni bilo soparno. Živo srebro je ostalo na 29° C. V noči na petek pa se je začelo nebo oblačiti in včerajšnje jutro ni bilo več tako lep kakor prejšnje dni. Nebo se je prepreglo s tankimi belimi oblaki. Jutrnja temperatura je bila 14.5° C in se je v teku dopoldneva po malem stopnjevala. Vendar je bil tudi včerajšnji dan spet sončen in tople.

* **Kaj je novega v kuhinji?** Kadar imate ob sobotah kosček govejega ali kostrunovega mesa, poskusite morda naslednje navodilo Marije Remčeve za zelenjavno mešanico: Zreži 1 kg stročjega fižola na poševne rezine, ki jih stresi v lonec, prideni pest na kocke zrezanega korenja in 1 do 2 paradiznika ter prilij toliko vode, da jed prevre. Posebej praži ½ kg po možnosti mastnega, na kocke zrezanega govejega ali kostrunovega mesa v 4 dkg masti z eno drobno zrezano čebulo. Ko se nekoliko zarumeni, prideni polno žlico koruzne ali enotne moke in šče paprike. Ko se meso praži četrte ure, mu prideni zelenjavo z vodo vred, premešaj, osoli, pokrij in kuhaj do mehkega. Navodilo velja za družino 4 do 6 oseb. Če pripraviš kaj več, bo ostanek tekni tudi zvečer.

* **Gostilničarji in mesarji** ter vsi njihovi uslužbenci morajo biti po odredbi cepljeni proti tifusu. Ker je mestni fizikat že končal s prvo serijo cepljenja vseh, ki imajo opraviti z mlekom in molžo, ter je cepil tudi že vse perice, začne v ponedeljek 13. t. m. proti tifusu cepiti vse gostilničarje, mesarje ter sploh ki imajo opraviti z živili. Cepljenje bo vsak dan prihodnjega tedna od 7.30 do 9. ure v prostorih mestnega fizikata ter opozarjamo vse stranke, da morajo priti k cepljenju s praznim želodcem in popolnoma tešč, ker drugače zaščitne tablete ne učinkujejo. K zauživanju tablet je treba priti štirikrat, seveda vedno tešč, prosimo pa, naj vselej vsi prinese kozarce s seboj.

* **Sezona kislih kumaric** se je včasih imenovala poletna doba, ko so ljudje hiteli na počitnice in je bilo urednikom po pisarnah in stavcem po vročih listiharnah res hudo spravljati v list zanimive novice. Dandanes ne poznamo sezone kislih kumaric v prenešenem, marveč samo še v čisto realnem smislu. Kumare zorijo in so deležne velike priljubljenosti. O njih čitamo v glasilu sadjarskega in vrtnarskega društva: Trgatev kumar traja približno dva meseca. Če puščaš, da narastejo plodovi čim večji, dobiš manj skupnega pridelka. Pri trgatvi ne dvigaj stebeljov, ki se rado pretga. Če je potrebno, plodove takoj operi, preden se zemlja na njih zasui, toda ne puščaj jih dalje v vodi; voda mora biti čista in bistra sicer kumare lahko postanejo sluzate in kmalu gnijejo. Prvovrstne kumare morajo biti enakomerne oblike, brez krivlin in zarez. Solatna kumara tehta po pol kg in čez. Drobne kumare za vlaganje v kis pa dobivamo od posebnih sort (grodne kumare), ki obrode same drobne in zelo številne plodove; pridelke je zgoden pa ga moraš obrati vsak dan, da kumare ne prezore. Takšnih kumaric gre na 1 kg približno 90, če so 3 do 6 cm dolge in do 2 cm debele, ali pa povprečno 28 do 30 kumaric na 1 kg, če so dolge 6 do 9 cm in debele večjejeje 3 cm.

* **Vrvež na živilskem trgu.** Včeraj zjutraj je bil naš trg obilno založen zlasti z uvoženim stročjim fižolom, ki so ga prodajali po 4.80 lir kg, na razpolago pa je bilo tudi še nekaj domačega pridelka, zlasti nizkega fižola. Na Pogačarjevem trgu je bilo na prodaj mnogo borovnic. Marelice so bile po 12 lir kg. Bilo je na ponudbo tudi mnogo domače zelenjave, zlasti zeljnatih glav, kumar in razne drobnjave, da so gospodinjice, ki se zjutraj podvirajo, imele precej izbire.

* **Na I. ženski realni gimnaziji** se pričneno pismeni višji tečajni izpiti v ponedeljek 13. julija t. l. Ravateljstvo obvešča o tem starše in pripravilence vseh treh oddelkov: slednje naj se zbere na spodnjem dvorišču blivše prisilne delavnice v ponedeljek zjutraj do polosmih. — Za nižji tečajni izpit naj pridejo učence vseh četrtih razredov na dvorišče v Lichtenhurnovem zavodu v ponedeljek 13. julija do poldeseti.

* **Nižji tečajni izpiti bodo na drž. klasični gimnaziji** dne 13. in 14. julija od 8. do 10. pismeni, od 15. julija dalje ustni. Učenci naj se zbere (vsi) 13. julija ob 7.45 v telovadnici uršulinske meščanske šole. Vse drugo bodo izvedeli ondi. Isti dan se začne ob 8. uri tudi višji tečajni izpiti. Vsi kandidati naj se zbere ob ¼ v pritličju uršulinske meščanske šole. — Ravateljstvo.

* **Vsa drva za julij** je mestni preskrbovalni urad že oddal, zato naj pa današnjo soboto in naslednje dni stranke več ne prihajajo v Mestni dom, ker ne morejo več dčiti nakazil. Kadar bo drva spet moglo dobiti, bo objavljeno o praviem času.

* **Davščina na nezazidane parcele v Ljubljani.** Posestniki, ki so prejeli plačilne naloge za vodovodno ter kanalsko pristojbino za nezazidane parcele, vabi Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani, da se takoj osebno glasio v društveni pisarni dopolne za potrebne informacije ter napravo morebitne pritožbe ali prošnje.

* **V tajništvo Polzvedovalnega urada** za vojne ujetnike, Puharjeva 2, naj se zgleda: 1. Babnik Ana, 2. svojci Golarja Janeza Francosa, roj. 1903. in dr. Tušek, 3. Krže Vekoslav ali Marija, 4. Lubet Jožef, 5. Jovan Marek, 6. Miletič Dragica, 7. Mislej Gela, učiteljica, 8. svojci Ilje Poljanca, por. fregate, 9. svojci Vucinič Vuka, 10. dr. Senekovič Ivó.

* **Pečarske pomočnike, cementnarje, mehanike, strojne ključavničarje, elektro-monterje** itd. vjudno vabimo na skupen sestanek, ki bo v nedeljo dne 12. julija ob pol 11. v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 5. Na sestanku bo re-

ferent Oddelka Industrijskih delojemalcev poročal o kolektivni pogodbi, ki naj se sklene za navedene stroke in o drugih aktualnih vprašanjih. Vsi vjudno vabljeni!

* **Krojake in čevljarke pomočnike,** življe in modiste vabimo na skupen sestanek, ki bo v nedeljo, dne 12. julija ob 9. v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 5. Na sestanku bo podano poročilo o že sklenjenih kolektivnih pogodbah, o izvajanju določb teh pogodb in o drugih važnih vprašanjih. Oddelka Industrijskih delojemalcev PDZ.

* **Kar dve razstavi hkratu sta odprti** še nekaj dni pri Obersnelu na Gosposvet-ski cesti. V pritlični dvorani razstavlja akad. slikar in kipar Nikolaj Pirnat obsežno kolekcijo risb, v zgornji dvorani pa akad. slikar Rajko Slapernik 33 oljnatih podob. Ker bo razstava odprta samo še nekaj dni, ne odlašajte z obiskom.

* **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** bo opravljala od sobote do 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Živko, Plertersnikova ul. 13, telefon 47-64.

IZ NOVEGA MESTA

* **Cepjenje proti davici.** Glede na naredbu Visokega komisarijata bo obvezno zaščitno cepjenje v občini Novo mesto po naslednjem razporedu: obvezanci od A do G 16. julija, od H do R 17. julija in od S do T 18. julija. Cepjenje bo v prostorih šolske poliklinike (Zdravstveni dom) v označenih dnevih od 8. do 10. ure. Obvezno je za otroke obojega spola med 18 mesecem in 10. letom starosti. Cepjenja pa bodo oproščeni tisti otroci, ki se bodo izkazali s potrdilom, da so že bili cepljeni proti davici, ali pa da so že imeli davico.

* **Polzvedbe za majorjem Backorjem.** Na prošnjo rimskega Rdečega Križa prosim mestna občina v Novem mestu vse, ki jim je kaj znanega o usodi majorja Ivana Backorja, rojenega 19. aprila 1881. v Donovalju na Slovaškem, da jim to sporoče. Imenovani major je bil ob pričetku vojne 6. aprila 1941. v Ljubljani, od koder je odšel dne 9. aprila v Novo mesto in se je njegov zadnji naslov glasil: major Backor, mestna šola, Novo mesto. Kdor bi o pogrešanem kaj vedel, naj to sporoči mestni občini v Novem mestu.

Z GORENJSKEGA

* **Ob koncu šolskega leta** je bil svečan zaključek v raznih gorenjskih šolah. Iz Mengša poročajo, da je prišlo k prireditvi mnogo ljudi. Govoril je šolski vodja Hofgartner, učiteljstvu pa se je zahvalil občinski komisar Hertle. — V Dobu pri Domalah je bil zaključek šolskega leta na Krtni. Po razvritju zastave so šli gostje z učenci v okrašen dvorano. Po pesmih in govornih zborih je šolski vodja razlel izstopajočim učencem odpustnice.

* **Na Homeu** je voliteljica otroških skupin Emi Baumgartnerjeva odprla 18. otroško skupino v kamniškem okrožju. Otroška skupina se imenuje prva skupnost, ki obsega dečke in deklice v starosti od 6. do 10. leta. Otroci se uvažajo s petjem in igrami in družabnost ter zbirajo zdravilna zelišča in jagode. Večina otroških krajevnih skupin v kamniškem okraju šteje okrog 100 dečkov in deklic.

* **V Dvoru nad Kranjem** je brambovski oddelek priredil tovariški večer v korist nemškega Rdečega križa. Igrala je brambovska godba iz Šenčurja. Prireditelj, ki jo je vodil brambovski vodja Murnik, je vrgla 1046 mark dobička in gorenjski tednik pravi, da je treba ta znesek tembolj vrednotiti, ker je Dvor izrazil podeželjska in gorska občina.

* **V Gozdu-Martuljku** je bilo dvodnevno solanje narodno-socialistične učiteljske zveze. Zbrali so se vsi vzgojitelji in vzgojiteljice iz raolovjškega okrožja. Poslušali so predavanja o narodno-socialističnem svetovnem nazoru in o rasnem vprašanju.

* **Prva letošnja cestna zbirka** za nemški Rdeči križ je na Koroskem in na Gorenjskem vrgla 363.000 mark. V primeri z lanskim leto maso nabrali okroglo 199.000 mark več. Gorenjska okrožja so darovala: Kranj 31.038 mark, Radovljica 13.000 in Kamnik 14.000.

* **V Medvodah** je bila ob dnevu zbirke za nemški Rdeči križ prirejana vrtna veselica v gostilni Marjane Bohinčeve. Krajevni in šolski vodja Schwarz je z mladinskimi šolskim zborom prepeval nekatere koroške pesmi. Prireditelj je obiskal tudi okrožni vodja Kuss iz Kranja.

* **Na vzhodni fronti** sta p. lla: 21 letni pionirski podčastnik Karel Mayer in 22 letni podčastnik Jurij Schneeberger, ki se je boril v Franciji in na Balkanu ter je bil odlikovan z železnim križcem 1. in 2. stopnje kakor tudi z znamenjem za ranjenca.

* **Smrt pod lokomotivo.** Jožef Turner, uradni gradbenega vodstva pri državnih avtobusni upravi v Beljaku, je po ne previdnosti prišel pod lokomotivo osebnega vlaka. Lokomotiva ga je silovito odbila in je obležal nezavesten s hudimi poškodbami. Na prevozu v beljaško bolnišnico je izlilhl.

* **Tuje radijske postaje** je poslušal 45 letni Matija Kofar iz Beljaka. Pogostokrat se je na ta način pregrešil zoper nemško prepoved in se je zato moral zagovarjati pred posebnim sodiščem v Celovcu. Pokoril se bo leto dni v ječi, radijski aparat pa so mu zaplenili.

S Spodnje Štajerske

* **O zdravilnih vrelcih** na Spodnjem Štajerskem pravi mariborski dnevnik, da predstavljajo dragocene zaklade. Ze dolga leta uživajo svetovni sloves in venomer prihajajo na prekrasno Spodnje Štajersko bolniki iskat zdravja k številnim zdravilnim vrelcem. Člankar podrobneje opisuje radio-termalno kopališče v Laškem, o katerem pravi, da je s svojimi vzhodnimi napravami najvažnejši vir dohodkov za trg Laško.

* **Novi grobovi.** V Partinju je umrl 56letni vpokojeni občinski uradnik Stanko Snuderl. V mariborski bolnišnici je umrla 29letna uradnikova žena Marija Jaroševa. Nadalje je umrl v Mariboru trgovec sinček Karel Gotthich.

* **Vrsta hudih nesreč** se je primerila zadnje dni na Spodnjem Štajerskem. 6letni Lojzek Mandl iz Sobra je s svojim 10letnim bratcem Izidorjem pasel živino, starši pa so delali na polju. Lojzek je splezal na češnje, da bi nabral slastnega sadu. Veja pa se je vlomila in je padel 3 m globoko. Počila mu je lobanja. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnil. — Dveletni vničarjev sinček Karel Bežjak iz ma-

riborske okolice je pri octovo kislino in se je smrtno nevarno opedel. Tudi 3letni Mihec Skenget in njegova zlatena sestra Marjeta izza Kalvarije sta se zastrupila na dolelej nepojasnen način. Prepeljali so ju v mariborsko bolnišnico. — 31letni vozač Maks Bračič se je n avožnji z avtom hudo poškodoval pod obema kolenoma. 17letni Friderik Koblar iz Maribora se je podobno ponorečil. — 41letna Matilda Križančeva, zaposlena v tovarni »Zlatorog« v Mariboru, se je pri delu onesvestila.

* **Trideset deklet z Gornjega Štajerskega** je prispelo v mariborsko okrožje, da bodo pomagale pri žetvi. Sprejel jih je okrožni načelnik Doboczyk.

* **Zlato poroko** sta včeraj praznovala v Mariboru višji nadzornik Jožef Wallis in soproga Marija. Jožef Wallis je bil svojačas zaposlen v delavnici južne železnice. Oba zakonca, ki sta pri svojih 80 letih še prav čila, bivata že dolga leta v Mariboru.

* **Smrt pri kopanju.** V Mošnjih vasi na Srednjem Štajerskem je bil pri nekem kmetu na delu 18letni Martin Hribernik, doma s Spodnjega Štajerskega. V nedeljo popoldne se je sel s tovariši kopat v potok Pinko. Čeprav ni znal plavati, se je upal predaleč v tolmun in je nenkrat izgini v globini. Čeprav so prihiteli gasilci in so ga iskali do poznega večera, trupla doslej še niso mogli najti.

* **Kino v Središču.** Krajevna skupina Heimatbunda v Središču ob Dravi je preteklo nedeljo odprla svoj kino. Otvoritev je opravil okrožni vodja Bauer iz Ptuja, ki je pohvalil središkega krajevnega voditelja Panterja, ker mu je uspelo urediti stalni kino.

* **V Slovenskih Konjicah** so imeli v nedeljo prvo »važsko popoldne«. Prireditelj je pripravila mladina, v glavnem dekleta, ki so nameščena pri pomožnem delu Prvic so nastopili konjski gledališki prostovolci, ki so vzpizorili enodejanko »Zamenjani žene«.

* **V Ptuj** so zabeležili v času od 29. junija do 6. julija dve rojstvi. Poročili so se: Rudolf Voda in Angela Zupanova ter Ivan Petrovič in Marija Bežjakova. Umrla sta Valentin Lah in Anton Rodošek.

* **Koncert v mariborskem parku.** Jutrnjo nedeljo priredi mariborsko gledališče v mestnem parku koncert v korist nemškega Rdečega križa. Mariborčani lahko pismeno izražajo svoje želje glede koncertnega sporeda. Pisma oddajo v poštni nabiralnik na gledaliških vratih. Izbirajo lahko arije iz vseh oper in operet, ki jih je letos vpriporilo mariborsko gledališče. Koncert bo dirigiral operni šef Rihard Dietl.

UMRL JE LOJZE POČIVANIK

Saj ni res — ni res! Tako se tolažimo, tako odlagamo misel na resnico, ki neizprosno izpričuje — da si odšel, Lojze, od koder ni vrnitve. Umrl je Lojze Počivanič! — Mož in človek! Kdo ga ni poznal — njega, ki bila ga sama je dobrota?

SPORT

Na milijone mladih sportnikov

vzgaja nemško mladinsko vodstvo sporazumno z državnim sportnim vodjo in tako iz leta v leto dviga silo nemškega sporta v vseh panogah

Eden izmed voditeljev Hitlerjeve mladine dr. Schlüpfer je pred kratkim dal nekatere zanimive izjave o silnem številnem porastu in sportnotehničnih metodah, ki so jih uveljavili pri vzgoji mladine v Nemčiji. Ta mladinski vodja je razkril o tej ogromni mladinski sportni organizaciji naslednje podrobnosti:

Sportna vzgoja Hitlerjeve mladine je zelo mnogovrstna in je prav za prav razdeljena v tri ločene odseke, in sicer v obvezne sporte, v neobvezne sporte in v vojaško-telesno vzgojo. Zahteve v panogah, ki spadajo v prvo kategorijo, so zelo preproste in se v njih lahko udeležujejo skoraj vsi.

Leta 1937. se je vršilo prvo mladinsko sportno tekmovanje za vso državo, in sicer v znamenju zmerom naraščajočega dotoka mladine v te organizacije. Kako je število nemške mladine, ki se je vse bolj posvečala sportu in telesni vzgoji, naraščalo, kažejo najbolj nazorno tele suhe številke: Leta 1953. je bilo te mladine obojega spola 1.5 milijona, potem pa se je dvigalo leta 1934. na 2.3 milijona, l. 1935. na 3.4 milijona, l. 1936. na 5 milijonov, l. 1937. na 6.2 milijona, l. 1938. na 6.3 milijona in l. 1939. na 7 milijonov. Tudi potem, ko je izbruhnila vojna, so se ti sportni nastopi nadaljevali, vendar se je število sodelujočih iz razumljivih razlogov nekaj znižalo, za 1.5 milijona od udeležbe iz leta 1939.

Nemška mladina mora na teh vsakotletnih revijah pokazati, kaj je dosegla v glavnih treh disciplinah, ki jih gojijo v prvi kategoriji, in sicer v skoku, teku in v metu krogle.

Tekmujejo se ocenjujejo po zelo praktičnem sistemu, ki upošteva seveda starostno dobo vsakega udeleženca. Najvišje število točk, ki ga lahko doseže tekmovalc, znaša 180 in za tem ciljem stremi vsak, kdor je čisto zdrav in krepak za svoja leta. Kot zunanji znak tega prvega sportnega uspeha prejema posamezniki posebne značke.

Pri tem sportnem udeleževanju pa pomagajo voditelji posebno važnost tudi na to, da se ne razvijajo posamezni »zvezdniki«, temveč da dosežejo čim več uspehe cele skupine, kar vzgaja tudi tovarštvo. Od tekme do tekme se množi število zmerom boljših skupin, od katerih ima zmagovalca pravico do naslova glavnega zmagovalca.

Temelje za sportno udeleževanje nemške mladine sta sporazumno položila vrhovni mladinski vodja Baldur v. Schirach in državni sportni vodja v. Tschammer und Osten. Za nastopanje mladine na prireditvah pravih sportnih društev in obratno so urejene vse formalnosti.

O plavanju

kakor je opisano v starem leksikonu in kakor je še zmerom najkoristnejše med vsemi sportnimi panogami

Kdor se premika po tekočini ali v njej, ne da bi se potopil, o tem pravimo, da plava. Telo plava na tekočini, če je specifično lažje od nje.

Olje in les plavata na vodi, železo plava na živem srebru. Ta fizikalni zakon ima za osnovo Arhimedovo načelo, po katerem se plavajoče telo potopi toliko, dokler ni teža izpodrinjene tekočine enaka lastni teži. Vse rastline in tudi živali plavajo, ne da bi morale pri tem gubiti in enako velja tudi za človeka, dokler so njegova pljuča zadostno napolnjena z zrakom in tudi še potem, posebno v hrbtni legi, dokler dobivajo skozi nosnice dovolj zraka. To je pasivno plavanje, za plavanje v drugih legah, torej za aktivno plavanje pa so potrebne posebne kretnje.

Ti stavki o plavanju so zapisani v nekem 50 let starem konverzacijskem leksikonu in če jih zdaj ponatiskujemo, nismo stori- li tega zato, da bi se nam kdo na tihem posmehoval zaradi naivnosti, temveč samo zato, da opozorimo na nekatera dejstva, ki so tudi danes še ostala kakor so bila.

Skoraj dnevno se pri nas v povsod po svetu dogajajo nesreče pri kopanju, ki bi se dale v marsikaterih primerih preprečiti, če bi kopalci, plavalci in tudi slučajno navzoči gledalci vedeli nekaj malega o tem, kako se je treba »sprijazniti« z vodo. Pri tem ni važno, ali so se vode privadili po Arhimedovem načelu ali pa takrat, ko jim je plavalni učitelj ure in ure na dolgem drogju vlačil po njeni površini. Vedeti bi morali namreč vsi, da človek ne utone, če se zna prav »obrniti« v vodi in prav dihati ter nikoli ne izgine na dno kakor kamen, niti tedaj ne, čeprav res ne zna plavati.

NIVA IN MIKI

V daljavi je ta čas Niva poln tesnobe upanja neugnanu capljaj po Mikijevi sledi. Ob planoti, na majhnem, solnčnem travniku sta se srečala. Velikih ceremonij ni bilo; oba sta za trenutek obstala in gledala drug drugega, kakor bi se hotela prepirati, ali sta prava. Niva je zagodrnjal, Miki je pomigal z repom. Drug je drugemu poduhal nos. Niva je zagnal kratek, rezek krik, Miki je zacvilil. Bilo je, kakor bi dejala:

»O, Miki!«

»Niva, dober dan!«

Tedaj se je medved zleknil po solncu, pes pa je legel ob njegovo stran. Konec koncev sta živela na burkastem svetu, ki se je vsak trenutek sesipal na kose, a se je vselej spet zacelil. In zdaj se jima je zdel niun zaceljeni svet kakor nov. Spet sta bila tovariša, spet sta bila srečna.

XI.

»Leteči mesec«, zaspani vrhunec poletja, je vladal v vsej kivatinski deželi. Od Hudsonovega zaliva do Athabaskine od »visokih krajev« pa do roba Great Barrensov sta v teh solnca pijanih dneh in jasnih zvezdnatih nočeh kraljevala gozdov, ravninam in močvirjem mir in pozeba. Avgustov »muko-sovin« je bil mesec ploditve, rastoči mesec, v katerem dobi življenje divnine vso svojo moč. Kajti steze v tej pustinski krajini, ki se širi od

22

vzhoda proti zahodu in od severa proti jugu na tisoče milj v daljavo, so bile bolj ko kdaj prazne človeških bitij. Kakšnih tisoč lovec z ženami in otroki vred se je bilo zbralo na postajah Hudsonbayske družbe, raztresenih po tem neizmernem carstvu krepkijev in zob, da bi teh nekaj kratkih tednov vročine spali, kramljali in se zabavali, dokler ne pride čas, da se vrnejo v boje in žaloigre nove zime. Za te gozdovnike je bil »Muko-sovin« največja veselica vsega leta. Na postajah, kjer so se zbirali kakor na velik sejem, so delali nove dolgove in otvarjali nove kredite; vdajali so se ljudem ali igram na dobro srečo, se ženili in debelili za neskončne dni pomanjkanja in dolgočasia. Tako so divje živali začasno spet gospodarile v svojem kraljestvu. Divjina se je bila očistila vsakršnega duha po ljudeh. Nihče jih ni več lovilo; pastji jim niso več zevale pod nogami; zastrupljene vabe se niso več ponujale njihovim lakoti. Ob rekah in na jezerih so mrgolele in rasle povodne ptice, ne da bi jim bilo treba drhteti za mladice, ki so čakali, da preizkusijo zmognost svojih kril.

Riska se je igrala s svojimi piščeti, ne da bi čutila v zraku človečji duh; košta se je s svojimi mladimi brezskrbno kopala v hladnih jezerskih vodah; požeruhi in kune so se kakor nori lovili po strehah zapuščenih koč; bober in vidra sta se premetavala in valjala po svojih temnih mlakah; ptiči so zadovoljno čivkali in vsa pustinja je mrmrala pesem prirode, takisto kot si jo je zamislil Vsemogočni ob prvi zori svetla. Novo pokolenje živali se je porajalo. Bil je čas mladosti, čas, ko je na desetisoče in na stotisoče mladih divjih bitij igralo

Drobit po svetu

Nemčija izstopila iz tekmovanja za rimski pokal

Nemška teniška zveza je oficijelno obvestila italijansko teniško federacijo, da se je sprico neizpolnjenosti svojih igralcev v zvezi z vojaškimi obveznostmi odločila, da bo svojo ekipo umaknila iz tekmovanja za rimski pokal. Tako bodo v tem najpomembnejšem teniskem tekmovanju letošnje sezone ostale v konkurenci samo še reprezentance Italije, Madžarske in Hrvaške, katerim pa se pri končni oceni ne bodo upoštevali izidi srečanj, kolikor so jih bili že odigrani z Nemčijo.

Trenutno stanje v tem tekmovanju brez upoštevanja neodločenega izida zadnjega srečanja med Madžarsko in Hrvaško, ki še ni bil oficijelno objavljen, je tako, da je Italija v vodstvu s 5 točkami, na naslednjih mestih pa sta Madžarska s 3 in Hrvaška brez točke. Ker je Madžarska v dvoboju s Hrvaško izgubila še dragoceno točko, prav za prav sploh ni mogoče, da bi sedita Italija prišla ob svoje sigurno prvo mesto. V skrajnem primeru, ki pa se zdi do 99% neverjeten, bi Hrvaška morda zmagała v zadnjem srečanju z Italijo na italijanskih tleh, toda tudi tedaj bi Italija z eno točko v dobro obdržala letošnje zmago med teniskimi narodi Evrope.

Najmočnejši italijanski atleti so bili pretekli nekaj dni zbrani na skupnem treningu v Firenzi in so imeli ob zaključku tudi skupen nastop, ki je pokazal prav lepe sadove teh sportnih priprav za skorajšnje mednarodne nastope. Najbolj vidni so bili uspehi treninga pri srednjeprogajih, ki jih je, kakor znano, vežbal slovit madžarski specialist v tej stroki Szabo. Pri zaključnem nastopu so imeli voditelji treninga še posebno zadoščenje s tem, da jim je v teku na 2000 m odlični tekač Vitale Guerrino iz Genove postregel z novim rekordom na tej progi, in sicer s časom 5:21.8. Novi rekord je za 5 sekund boljši od svetovnega, ki ga je leta 1937. v Helsinkih postavil ameriški Italijan San Romani in je bil enak Ladoumeguejevemu rekordu iz leta 1931. Najboljši italijanski tekač na tej progi Becali je dosegel na njej najboljši čas 5:29, in sicer leta 1930 v Bologni.

Italijanski listi poročajo, da je švedska atletska federacija stopila v stike z enako zvezo v Italiji, da bi za nekaj gostovanj pridobila znanega italijanskega atleta kot partnerja v teku na 800 m za nastop proti Gundarju Haeggu, ki je, kakor znano, v kratkem času po 1. juliju »zvrnil« že dva svetovna rekorda, in sicer na eno in dve milj, pa se zdaj v primerni konkurenci pripravlja na naskok še na druge.

Ker smo že pri atletskih rezultatih, hočemo tukaj omeniti tudi nedavno prvenstveno tekmovanje v Parizu, ki je spet pokazalo, da so francoski atleti bolj ali manj še zmerom v zelo povprečni formi. Po mednarodnem merilu sta omembe vredna samo dva uspeha s tega mitinga, in sicer skok v višino Lapointea na 1.90 m in met krogle Deuhoursa do 14.39 m. Med naraščanjem se je uveljavil neki 22letni Dolleas, ki je 400 m pretekel v času 49.3, kar je za francoske razmere tembolj razveseljujo, ker že od leta 1939. dalje noben francoski atlet na tej progi ni prišel pod 50 sekund.

Nekaj rezultatov s tekalščic je sedaj znanih tudi iz Španije, kjer so prav tako pred kratkim imeli atleti svoje prvenstvene nastope. Najbolj opazen je bil na tem mitingu v Madridu neki Rojo, ki je v teku na 5000 m postavil nov španski rekord s časom 14:53.6. Okrog te znamke pa je še v teku huda razprava, ker trdijo nekateri strokovnjaki, da je bila proga slabo izmerjena in bo šele naknadna preiskava ugotovila, ali je rezultat realen. Po pokrajinah je zasedla najboljša mesto Catalonia pred Kastilijo. Niti uspehi zmagovalcev niso dosegli mednarodne višine.

Milanski sportni tednik objavlja krašji razgovor z bivšo jugoslovensko plavalno prvakinja Dragušo Finčevco, ki je bivala nekaj časa v Torinu in je med svojim bivanjem prišla tudi v stike s predstavniki tamkajšnjega sportnega kluba Venchi-Unica. Razgovor, o katerem pišemo, se je v glavnem nanašal na prejšnje delovanje Finčevce, ne da pa se posneti iz njega, ali so pogajanja za njen vstop v novo ustanovljeno plavalno sekcijo omenjenega društva imela kaj uspeha.

Zagrebski Gradjanski je sprejel vabilo za obisk Bukarešte, kjer bodo Hrvati v dnevih 11. in 12. t. m. odigrali dve prijateljski tekmi proti večkratnemu državne- mu prvaku Venusu iz Bukarešte.

ŠKOTSKA

Neki škot je sklenil, da se usmrti. V poslovnem pismu je prosil svojo prijateljico: »Pridi jutri ob štirih popoldne zapret plin!«

Stane Mošk:

Na ozarrah

Ljudje kriče, se zmerjajo in tepó, vse zaradi malenkosti, ki jim prihajajo pod nos. Vsak hoče biti prvi in meni, da je posebej obdarovan s srečo in pametjo, ki jo mora uveljaviti. To pamet da mu je dal Bog že v prvih početkih bednega življenja. Komaj se spusti iz naročja, že je večina ljudi svojeglava, preponosni so, da bi se ponizali od miselnosti drugih. Zakaj ne bi prav oni več vedeli! Saj sosed ni učen. Ni hodil v šole, ne bere; zakaj bi potem raztezal svoje misli in pridigal, kako je prav in kako ne, ko ima vsak svojo pamet in ve sam ravnati z njo.

Tako so nekoč modrovali v treh bajtah Na ozarrah. Tri bajte so čepale v kamenitem bregu pa niso pokazale, da bi v njih živeli ljudje. Edino živina je razbijala po hlevih in dokazovala na ta način da je plemeniti ozarški rod doma, le da se nihče ne pokaže izpod strehe. Bila je podoba, da so se sprli trije gospodarji in gospodinje so potegnile z njimi. Posledica pa je bila, da so bili otroci, eni kakor drugi, neumljeni tepeni in se niso smeli ganiti iz hiš.

Na ozarrah je vladala tišina. Kričanja otrok, ki so se prej neutrudljivo preganjali po bregih ni bilo. Tudi Kopačka se ni spomnila, da ji nedostaja soli in olja in bi bilo treba skočiti k sosedu iskat na pódodo ti prekonstni življenjski potrebščini. Malo pred koslom je šele dognala, odkod slab okus fižola, kakor bi bil čisto voden, in je naglala s'na Lojza v vas.

Ko je fant stopal čez prag in se obiral, je prlomil Kopač in dvignil za njim svojo nogo, da je švignila v kratkem loju in potisnila fanta na cesto. Kopačev Lojz je bil kriv, da so se Na ozarrah sprli.

Pa kaj je to, dati sinu brco, ko se s tem ne da preprečiti mnenje sosedja Strugarja, ki je večerj pridivil pred Kopača in kričal, da mu Lojz ne bo tresel orehov v gmajni. Dal bi mu še eno brco zaradi Mejača, ki je takisto prišel tožiti, da mu je Lojz podkrepil kókoš. Ali brca ne poma-ga, niti sto brc ne bi pomagalo.

Mejač je šel se k Strugarju pa ga je dedec vznejevoljen zaradi Lojza nagal čez prag. Njegovih otrok da ne bo dožil. »Jaz sam vem«, je kričal Strugar, »kaj je prav in kaj ni. Vem, kaj je poštenje, in otroci vedó. Ne bodo mi drugi govorili, kaj smejó moji otroci. Dovolj imam svojih kókoš, je dejal. »Kaj me briga go-due!«

Tako so se sprli trije sosedje zaradi Lojza, ki je menda otrešel orehe v gmajni in podkrepil eno samo staro kókoš. Kopač je mrko pogledoval po otrokih. Zdelo se je, da bo zdaj zdaj spet pograbil katerega in ga premlatil zaradi sramote, ki so mu jo storili. Zdaj bodo vsi vedeli, da Kopačevi otroci krađejo. Kje drugje so se mogli naučiti kakor pri njem, saj je njihov oče in se vsega uče od njega!

Podobno sta premišljevala Strugar in Mejač. Zdelo se jima je že, da bi bilo bolje končati jezo, toda ob mislih, da ima samo on prav, je vsak zamoril plemenita čustva. Glavne misli vseh treh so bile: sosedja sta razbojnika, ki jima je treba gledati na prste. Tu in tam se je kateri spomnil, da je bil včasih v gozdu hrastov štor, še čisto svež pa skrbno zakrit, debela pa nikjer. Pozneje je bil na sosedovem dvorišču hrastov hloh. Vsi davni dogodoki so vstajali Ozarjanom v dušah in vsake nepravilnosti je bil kriv eden nasprotnih sosedov. Vse to pa zaradi Lojza, tistega molččega in vase zakrknjenega fanta, ki ni nikdar toliko govoril kakor drugi otroci. Zakaj bi se tako obnašal, če ne zaradi vesti? Vse misli so se ustavljale na Lojza. Mnenja vseh treh gospodarjev so bila, da je Lojz izpričeno seme, ki bi ga bilo treba premlatiti in mu izprašati vest. Ampak Kopač tega ni storil, že zato ne, ker bi s tem ustregel sosedoma. Ne, tuji volji se Kopač ne bo pokoraval! Pa, saj ne vedó, kdo je podkrepil kókoš in otrešel oreh v gmajni.

Na ozarrah je bila navada: kadar se je kaj zgodilo, je bil nesrečen tisti, ki je bil bližji. Tako je zdaj naneslo, da so se spravi-li na Lojza, ki »zaradi vesti ne mara govoriti«, kakor da se mu je jezik zataknil nekam v zobe.

Tri dni so otroci Na ozarrah posedali po kuhinjah in izbah ali rogovilih po podstresjih. Jeza pa je ponehala, k čemur so pripomogle ženske, ki so venomer govorile o krivici, ki se godi Na ozarrah.

»Saj ne vemo, kdo je storil«, so pravile možem. Očitno so že pogrešali druga druge in težko čakale, da se pogovoré o vremenu in ljudeh.

»Pa če bi tudi vedeli«, je pravila Mejača, »kaj pa je taka kókoš! Orehov je še vedno dovolj!«

Možje so pa le držali trmo in pogledovali po praznih bregovih, kjer je nedavno vse navzkriž tehalo in kričalo.

Otroci so se čudili, zakaj ne smejo ven.

Slutili so, da se je Na ozarrah nekaj zgodilo, kar je seglo njihovim očetom v pa-

met in jih spremenilo. Edini Lojz je razumel, kaj se godi, pa je gledal v tla in molčal. Niti tega ni povedal, da je nedolžen, da ni bil vgmajni in tudi kókoši ni podkrepil. Lojz je vedel, da se bodo umirili, kakor so se že mnogokrat. Videl je mater, ki je sem in tja pomerila, koliko ima olja in soli. Ko je pa hotela vrniti Strugarji, kar je bila že mesec dni dolžna, ji je uplahnil pogum.

Cel teden je že minil. Postalo je že mrzlo, da skoraj ni bilo več misliti na bregove. Ali otroci so nekega dne pobegnili z domov naravnost na prvi breg. Med njimi ni nikoli bilo sovražstva. Zanje je bilo samo eno, tekati po klancih. Jeza in ločitev se ni pojavila med njimi, niti kadar se je zgodilo kaj nepričakovane, da je Strugarjev eden smuknil Mejačevemu četr-tinko suhe klobase. To se je pozabilo in še mnogo drugega.

Otroci niso bili, kakor očetje, ki so se sprli radi besed. Niso gledali na mero pameti in razuma. Tudi niso bili, kakor matere, ki so si izpozajale sol in olje. Breg je bil vas njihova sreča brez jeze in sovraštva, zato so pobegnili tja.

Očetje jih niso šli iskat, ker jih je bilo sram pred njimi. In takó je po malem spet zavladala Sprava Na ozarrah.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L. -60, taksa -60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.-.

Ital. korespondenta

večnega slovenščine in italijanščine, strojeplja, stenografije ter event. knjigovodstva, išče veleindustrijsko pokrajino. Lastnorčno pisane ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Spretno«.

Služkinjo

ki zna kuhati, takoj sprejmemo. Zaloška c. 44.

Iščemo takoj

šoferja s propustnico k tovrstnemu avtomobilu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Oglje«.

Vajenci (-ke)

Beseda L. -30, taksa -60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.-.

Vajenca

sprejme špeditorska trgovina. Pisane ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Iščete«.

Prodaj

Beseda L. -30, taksa -60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.-.

Otroške vozičke

vseh vrst, nove in rabljene, dobite pri »Prometu nasproti križevniške cerkve (jih tudi zamenjamo)«.

Kupim

Beseda L. -30, taksa -60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.-.

Suhe borovnice

in druga zdravila zelišča kupuje Salus, d. d. Ljubljana, Cigaletova ul. št. 5.

Stanovanja

Beseda L. -60, taksa -60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.-.

Eno- ali dvosobno

stanovanje išče Ivačić, »Elitce«.

Vaše slike

za legitimacije naredimo v treh urah. Foto Tourist, Ul. 3. maja 10, preje Aleksandrova c., dvorišče, tel. 25-66.

Inserati v

„Jutru“ imajo

velik uspeh!